

APSTIPRINU

Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa –
Turaidas muzejrezervāta direktora p.i.

Vija Stikāne

**ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀIS KULTŪRAS PIEMINEKLIS –
TURIDAS MUZEJREZERVĀTS**

**2023. gada
PUBLISKAIS PĀRSKATS**

Sigulda 2024

SATURS

1.	PAMATINFORMĀCIJA	
1.1.	Iestādes juridiskais statuss un struktūra	3
1.2.	Politikas jomas vai funkcijas, par kurām iestāde ir atbildīga, tās darbības virzieni un pārskata gada galvenās prioritātes	4-7
2.	FINANŠU RESURSI UN MUZEJREZERVĀTA DARBĪBAS REZULTĀTI	
2.1.	Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	7-9
2.2.	Iestādes darbības rezultāti	10-20
2.3.	Muzeja pakalpojumi	20
2.4.	Muzejrezervāta pakalpojumu pieejamība un kvalitātes nodrošināšana	21
2.5.	Pakalpojumi un piemērotas vides nodrošināšana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām	21
2.6.	Mujejrezervāta darba uzlabošana un sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai	21-22
3.	PERSONĀLS	22-23
4.	KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	
4.1.	Pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītošanai	23-24
4.2.	Pasākumi sabiedrības viedokļa izziņošanai par apmierinātību ar iestādes darbu	24-25
4.3.	Sadarbība ar nevalstisko sektoru	25
5.	NĀKAMĀ GADA PLĀNOTIE PASĀKUMI	25-27

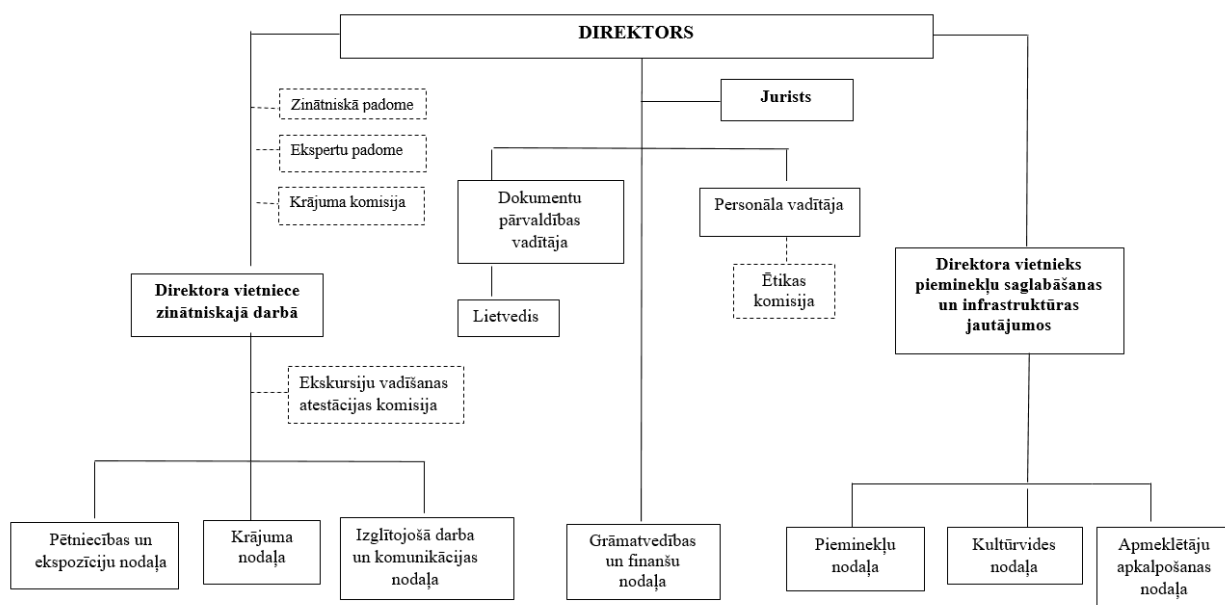
1. PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Iestādes juridiskais statuss un struktūra

Īpaši aizsargājamais kultūras piemineklis – Turaidas muzejrezervāts (turpmāk tekstā – muzejrezervāts) ir Kultūras ministrijas pakļautībā esoša valsts tiešās pārvaldes iestāde, kas darbojas saskaņā ar Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta nolikumu, kas apstiprināts ar 2012. gada 18. decembra Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumiem Nr.932.

Turaidas muzejrezervāts izveidots 1988. gadā, lai saglabātu nākamajām paaudzēm vienu no senākajiem Latvijas valstiskajiem veidojumiem – Turaidas vēsturisko centru ar kultūras pieminekļu kompleksu. Muzejrezervāts veidots uz Siguldas novadpētniecības muzeja bāzes, kas savu darbību uzsāka 1948. gadā. Muzejrezervātu veido pieminekļi, dabas un kultūrvēsturiskā vide, krājums, kas ir Nacionālā muzeju krājuma daļa. Ar LR Ministru kabineta 01.03.1994. noteikumiem Nr.61 muzejrezervāts tika izsludināts par Īpaši aizsargājamo kultūras pieminekli, un noteikta tā teritorija. Ar LR Ministru kabineta 28.10.2014. noteikumiem Nr. 664 “Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta – aizsardzības kārtība” ir precizēta teritorijas robeža un noteikta kārtība, kādā tiek nodrošināta muzejrezervāta saglabāšana, uzskaitē, izpēte un izmantošana.

Turaidas muzejrezervāts ir valsts akreditēts muzejs uz 10 gadiem līdz 2024. gada 8. maijam (akreditācijas apliecība Nr. 3AA, 09.05.2014.)

Muzejrezervāta darbu vada direktors. Direktora tiešā pakļautībā ir Direktora vietnieks zinātniskajā darbā, Direktora vietnieks pieminekļu saglabāšanas un infrastruktūras jautājumos, Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītājs, dokumentu pārvaldības vadītājs, jurists un personāla vadītājs.

Muzejrezervāta funkcijas pilda: Krājuma nodaļa, Pētniecības un ekspozīciju nodaļa, Izglītojošā darba un komunikācijas daļa, Pieminekļu nodaļa, Kultūrvides nodaļa un Apmeklētāju apkalpošanas nodaļa. Atbalsta funkcijas veic Grāmatvedības un finanšu nodaļa, dokumentu pārvaldības vadītājs, lietvedis, personāla vadītājs un jurists.

Turaidas muzejrezervātā noteiktās pamatvērtības:

1.2. Politikas jomas vai funkcijas, par kurām iestāde ir atbildīga, tās darbības virzieni

Turaidas muzejrezervāta misija ir harmoniskas sabiedrības veidošana, parādot latviskās dzīvesziņas attīstību un vispārcilvēciskās vērtības ar tūkstošgadē uzkrāto reģiona un Turaidas vēsturiskā centra dabas un kultūras mantojumu.

Misijas īstenošanai muzejrezervāts veic šādas funkcijas (*Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa-Turaidas muzejrezervāta nolikuma 3.1.- 3.6. p.*):

- 1) Uztur, pārvalda un attīsta muzeja krājumu – Nacionālā muzeju krājuma daļu
- 2) Veic muzeja krājuma un ar to saistītās informācijas zinātnisko pētniecību
- 3) Izglīto sabiedrību, nodrošina tai muzeja vērtību pieejamību
- 4) Pēta, atjauno un uztur kultūrvēsturisko vidi
- 5) Uztur un attīsta muzeja darbībai nepieciešamo infrastruktūru
- 6) Restaurē, remontē un uztur attiecīgos kultūras pieminekļus

Lai nodrošinātu funkciju izpildi, muzejrezervāta pamatuzdevumi ir (*Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa-Turaidas muzejrezervāta nolikuma 4.1.- 4.12. p.*):

- 1) pētīt Turaidas vēsturiskā centra un novada kultūras un dabas pieminekļus, kultūrvidi, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu;
- 2) nodrošināt mērķtiecīgu Nacionālā muzeju krājuma komplektēšanu, uzskaiti, dokumentēšanu un glabāšanu;
- 3) veidot informatīvo datu bāzi par muzeja krājumu Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogam;
- 4) izmantojot Nacionālo muzeju krājumu, veidot ekspozīcijas un izstādes muzejrezervāta vēsturiskajās ēkās, nocietinājumos, būvēs un kultūrvidē;
- 5) īstenot valsts un starptautiskos projektus un programmas;
- 6) popularizēt kultūrvēsturiskās vērtības, izmantojot muzeja ekspozīcijas, izstādes un citus ar muzeja darbību saistītus pasākumus;
- 7) atjaunot zudušās vēsturiskās ēkas un būves, apsaimniekot vai iznomāt tās atbilstoši muzejrezervāta darbības mērķiem;
- 8) restaurēt vēsturisko vidi muzejrezervāta teritorijā, kopt dabas ainavas, veidot brīvdabas ekspozīcijas;

- 9) veikt kultūrizglītojošo darbību Turaidas novada un Vidzemes reģiona vēstures, kultūras, mākslas un tautas tradīciju popularizēšanā, izdot ceļvežus, bukletus, zinātniskus izdevumus un citus iespieddarbus, organizēt vietējās un starptautiskās zinātniskās konferences, seminārus un citus pasākumus, piedalīties tajos un nodrošināt attiecīgo pasākumu publicitāti;
- 10) nodrošināt ekspozīciju un izstāžu pieejamību apmeklētājiem, kā arī gidu pakalpojumus;
- 11) pētīt sabiedrības pieprasījumu un analizēt muzeja sniegto pakalpojumu kvalitātes novērtējumu;
- 12) izstrādāt un īstenot projektus saskaņā ar muzejrezervāta stratēģiju.

Stratēģiskie mērķi 2014.–2023. :

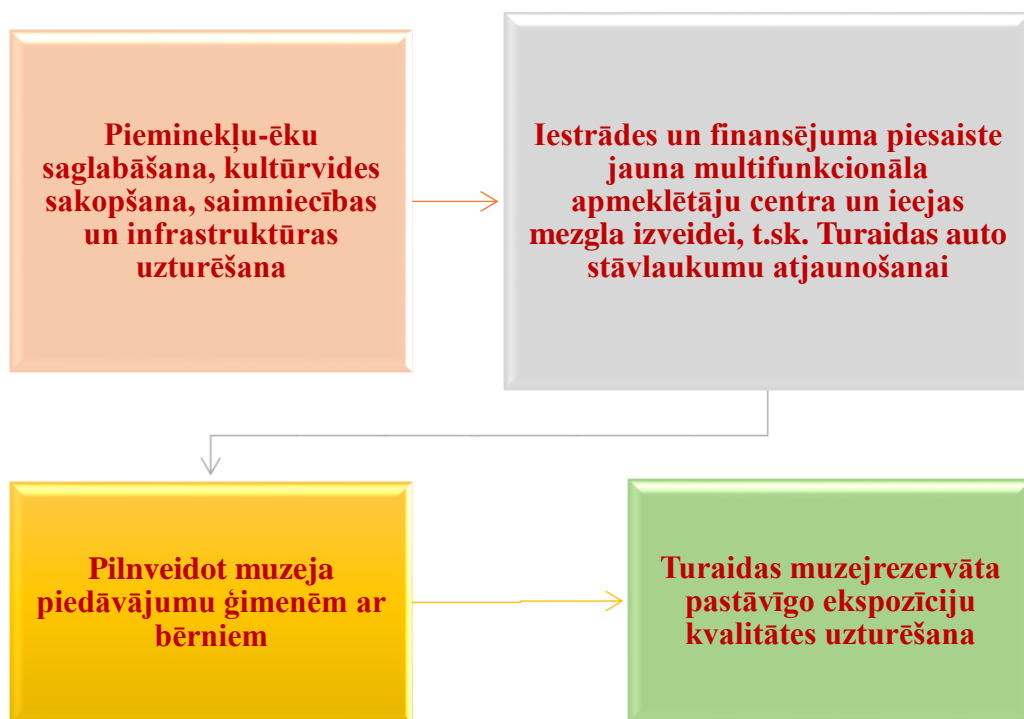
1. Vēsturiskās atmiņas uzturēšanai un sabiedrības uzskatu veidošanai, pētīt un dokumentēt Turaidas vēsturiskā centra un reģiona dabas un kultūrvidi, pieminekļus, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu un mērķtiecīgi komplektēt muzejrezervāta krājumu.
2. Latvijas kultūras mantojuma savdabības un daudzveidības iepazīšanai un Latvijas tēla veidošanai saglabāt, uzturēt un restaurēt Turaidas vēsturiskā centra ēkas-pieminekļus, dabu un kultūrvidi, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu.
3. Reģiona attīstībai un sociālās stabilitātes sekmēšanai pilnveidot muzejrezervāta komunikācijas formas un efektivitāti, attīstīt kultūras tūrisma un paplašināt mērķauditorijas loku.
4. Nodrošināt muzejrezervāta kā kultūras mantojuma institūcijas darbības pilnveidošanu un darbinieku profesionalitātes paaugstināšanu.

Darbības virzieni:

1.3. Pārskata gada galvenās prioritātes un pasākumi to īstenošanai

Saskaņā ar Darbības un attīstības stratēģiju 2014–2023 un pieejamajiem finanšu resursiem muzejrezervāts 2022. gadā bija izvirzījis šādas prioritātes un uzdevumus:

Darbības prioritātes 2023. gadā

Darbības virzieni un plānotie rezultāti 2023. gadā

Kultūras mantojuma un dabas aizsardzība un saglabāšana Turaidas vēsturiskajā centrā

- ➔ Turpināt Turaidas vēsturiskā centra dabas un kultūrvēsturiskās vides izpēti, veicot šīs vides vērtību dokumentēšanu, uzturēšanu un saglabāšanu:
 - veikt bij. Turaidas muižas jaunās pārvaldnieka mājas vēsturiskās vides un parādes pagalma apstādījumiem kultūrvēsturisko izpēti un sagatavot apstādījumu un dārza atjaunošanas koncepciju, veikt pētījumu par Turaidas muzejrezervāta teritorijā esošajām mežābelēm;
 - turpināt kultūrvides sakopšanas darbus un uzturēt kultūrvēsturiskās ainavas kvalitāti, turpināt Mežaparka labiekārtošanu, organizēt Turaidas pils apvedtakas infrastruktūras atjaunošanu un uzturēt pārējo dabas taku segumu, radot maksimāli drošu vidi apmeklētājiem;
 - veikt Turaidas muzejrezervāta teritorijā esošo zālāju inventarizāciju un izstrādāt zālāju apsaimniekošanas plānu;
 - Mežaparka izziņas un pieejamības nolūkā uzsākt darbu pie vides izglītojošo programmu un pasākumu sagatavošanas, turpināt darbu pie brīvdabas ekspozīcijas “Turaidas muzejrezervāta Meža parka izziņas taka”.
- ➔ Nodrošināt Turaidas vēsturiskā centra 38 ēku-pieminekļu uzturēšanu, saglabāšanu un restaurāciju, brīvdabas ekspozīcijas labiekārtošanu. Turpināt Turaidas pils kompleksa un muižas ēku uzturēšanas un restaurācijas darbus, pabeigt Turaidas pils pusapaļa torņa pagraba pārseguma atjaunošanas darbus:
 - sadarbībā ar VAS “Valsts nekustamie īpašumi” un saziņā ar Kultūras ministriju turpināt finanšu piesaistes risinājumu izstrādi jauna multifunkcionāla apmeklētāju centra un ieejas mezgla izveidei, Turaidas muižas kūts-staļļa ēku kompleksa un Turaidas auto stāvlaukumu atjaunošanai.
- ➔ Organizēt arheoloģisko izpēti Vikmestes pilskalnā.
- ➔ Veikt Nacionālā muzeju krājuma izpēti un nodrošināt pētniecības rezultātu pieejamību ar ekspozīciju un izstāžu, izglītojošo programmu, publikāciju un citu pētnieciskā darba rezultātu starpniecību par 2023.gada aktualitātēm – Dziesmu svētku tradīciju un pieminekļu aizsardzības 100gadi Latvijā.
- ➔ Pilnveidot piedāvājumu muzeja apmeklētājiem - ģimenēm ar bērniem: izstrādāt pastāvīgu ekspozīciju viduslaiku pilī “Turaidas Dāvids muzejā” un veidot tematiskās aktivitātes ģimenēm ar bērniem par dabas un nemateriālo kultūras mantojumu.
- ➔ Turpināt publikāciju sagatavošanas un izdošanas darbu:
 - izdot katalogu “Turaidas pilī atrastie 13.–17. gs. apģērba piederumi”
 - uzsākt kataloga „Turaidas pilī atrastās 13.–17. gs. militārās senlietas” un publikācijas “Sateseles lībiešu kultūrvēsturiskais mantojums” sagatavošanu.
 - turpināt ekspozīcijas “Ceļā uz Latvijas valsti. Klaušinieks. Saimnieks. Pilsonis” ceļvedis” un manuskripta sagatavošanu grāmatai “Tautasdziesma Dainu kalnā”
- ➔ Turpināt jaunas ekspozīcijas “Dzīvojamā telpa viduslaiku pilī” plāna un eksponātu sagatavošanu, veikt ekspozīciju papildināšanu ar jaunām digitālām programmām un ekspozīciju kvalitātes uzlabošanu atbilstoši pieejamajiem finanšu resursiem, kā arī sagatavot un eksponēt jaunas izstādes, turpināt pilnveidot brīvdabas informatīvās ekspozīcijas.
- ➔ Turpināt jaunu tehnoloģiju ieviešana un uzturēšana muzeja darbības nodrošināšanai un ekspozīciju pilnveidošanai, turpināt krājuma digitalizāciju, veikt pilnveidošanas darbu krājuma elektroniskā kataloga uzlabošanā.

Vispārcilvēcisko vērtību un latviskās dzīvesziņas popularizēšana un sabiedrības izglītošana ar tūkstošgadē uzkrāto reģiona un Turaidas vēsturiskā centra kultūras un dabas mantojumu, nodrošinot kvalitatīvā un daudzveidīgā muzejrezervāta piedāvājuma pieejamību

- Nodrošināt muzeja ekspozīciju un Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojuma pieejamību apmeklētājiem katru dienu, veikt izglītojošo un apmeklētāju apkalpošanas darbu, radīt un ieviest digitālos risinājumus muzeja pakalpojumu pieejamībā.
- Sabiedrības izglītošanai par kultūras mantojumu un vēsturi noorganizēt sarunas-diskusijas, izglītojošos pasākumus: gadskārtu ieražu svētki, Eiropas kultūras mantojuma dienu aktivitātes u.c.
- Tupināt mobilā gida aplikācijas pilnveidošanu, pievienojot sadaļu bērniem un tematisko ekskursiju lokus.
- Pilnveidot un popularizēt izglītojošo programmu piedāvājumu projekta “Latvijas skolas soma” ietvaros, izstrādāt jaunas izglītojošās programmas un nodrošināt to pieejamību.
- Atbilstoši vajadzībai atkārtoti izdot reklāmas bukletu par izglītojošo programmu piedāvājumu, bukletu “Turaidas muzejrezervāts” un bukletu par Turaidas Rozi.
- Turpināt jaunu tehnoloģiju ieviešana un uzturēšana muzeja darbības nodrošināšanai un ekspozīciju pilnveidošanai.

2. FINANŠU RESURSI UN MUZEJREZERVĀTA DARBĪBAS REZULTĀTI

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Pārskata gadā turpināta Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta nolikumā (Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 932) noteikto funkciju un uzdevumu veikšana, atbilstoši Kultūras ministrijā apstiprinātajai Darbības un attīstības stratēģijai 2014.–2023., kārtējā gada darbības plānam un budžetam (budžeta programma „Kultūras mantojums”).

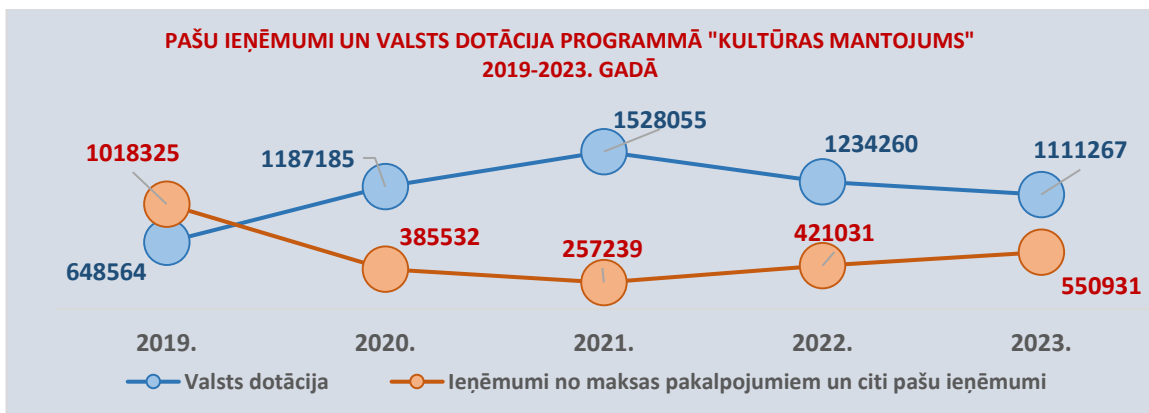
Muzejrezervātam 2023. gadā apstiprinātie finanšu resursi ir 1 900 580 euro, t.sk.

valsts dotācija no vispārējiem ieņēmumiem -	900 580 euro
pašu ieņēmumu plāns -	1 000 000 euro

Budžeta lielāko daļu veido ieņēmumi no sniegtajiem maksas pakalpojumiem – no pārdotajām ieejas biļetēm un muzeja speciālistu vadīto ekskursiju un izglītojošos programmu pakalpojuma sniegšanas. No kopējo pašu ieņēmumu īpatsvara, lielāko īpatsvaru sastādīja ieņēmumi par biļešu realizāciju 87% un pārējiem ieņēmumi 13 %. Pakalpojumi tiek sniegti saskaņā ar Ministru Kabinetā apstiprināto muzeja publisko pakalpojumu cenrādi (01.10.2013. MK noteikumi Nr.1029 “Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa-Turaidas muzejrezervāta maksas pakalpojumu cenrādis”). Muzeja maksas pakalpojumu sniegšana ir cieši saistīta ar vietējo un ārvalstu tūrismu, ko joprojām ļoti ietekmē politiskā un ekonomiskā situācija Latvijā un pasaulē saistībā ar karadarbību Ukrainā.

Pašu ieņēmumi 2023. gadā ir 550 931 euro jeb 55 % no plānotajiem ieņēmumiem 1 000 000 euro apmēra. Pašu ieņēmumu no maksas pakalpojumiem plāna izpildi ietekmēja gan ekonomiskie, gan politiskie apstākļi, līdz ar to pašu ieņēmumu plāna neizpilde ir 45 %, kas samazināja finansālās iespējas muzejrezervāta darbības attīstībai. Salīdzinot ar 2022. gadu pašu ieņēmumu apjoms ir pieaudzis par 129900 euro jeb par 24 %.

Muzejrezervāta darbības nodrošināšanai un rezultatīvo rādītāju izpildei 2023. gadā budžeta programmā „Kultūras mantojums” faktiski pieejamie finanšu resursi bija 1 662 198 euro apmērā, t.sk. valsts dotācija 1 111 267 euro, 550 931 euro pašu ieņēmumi.

Finanšu resursu kopējo apjomu programmā “Kultūras mantojums” 2023. gadā papildināja:

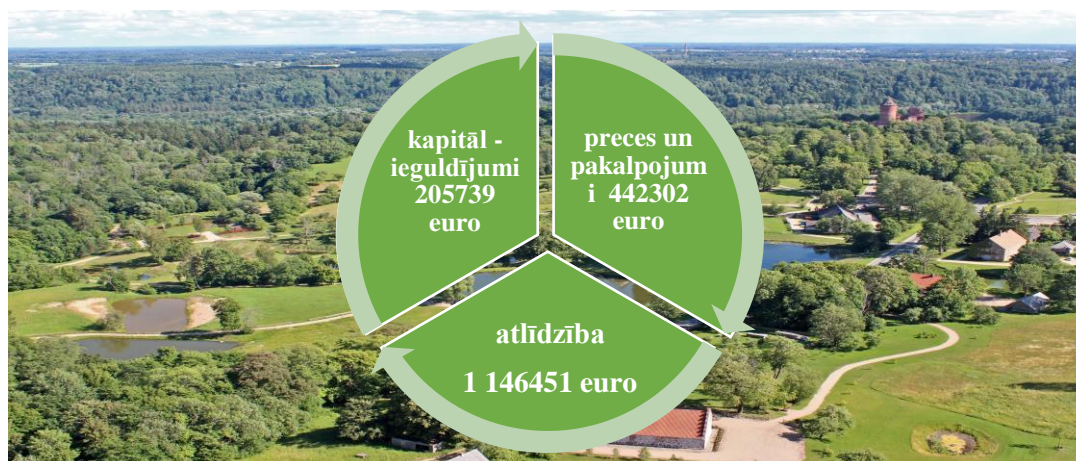
- Kultūras ministrijas budžeta programmā 21.00.00 “Kultūras mantojums” muzeju atbalstam – piešķirtie 50438,00 euro projekta „Turaidas muzejrezervāta krājuma papildināšana, izpēte un izpētes rezultātu pieejamības nodrošināšana” īstenošanai.

Atbilstoši muzejrezervāta nolikuma 5.2. punktā noteiktajām tiesībām, ņemta dalība projektu konkursos, papildināts budžets muzejrezervāta funkciju izpildei:

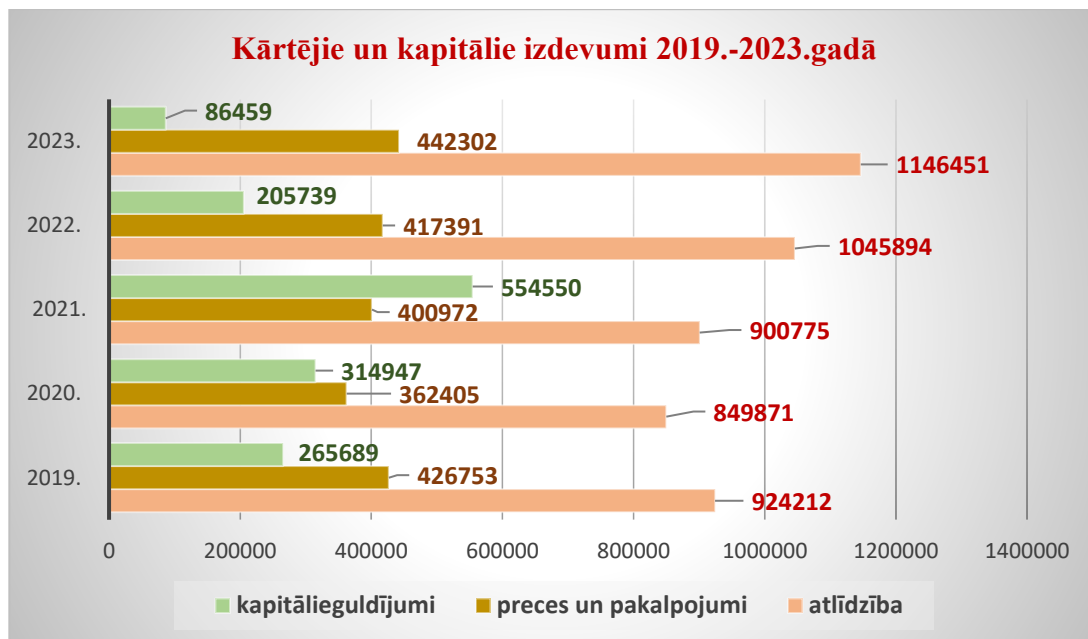
- Valsts kultūrkapitāla projektu konkursā – 3600 euro Turaidas vēsturiskā centra kultūrvides izpētes veikšanai.
- Valsts kultūrkapitāla projektu konkursā – 2000 euro Turaidas pils būvkeramikas ar dzīvnieku pēdu nospiedumiem izpētei.
- Siguldas novada pašvaldības finansējums – 2089 euro apmērā Nodarbinātības valsts aģentūras nodarbinātības programmā iesaistīto skolēnu darba algu apmaksai u.c.

Pamatojoties uz minēto, muzejrezervāta funkciju izpildei 2023. gadā pieejamais finanšu resursu kopējais apjoms bija 1 675 449 euro apmērā. Salīdzinot ar 2022. gadu finanšu resursu kopējais apjoms palielinājušies par 6188 euro. Pamatojoties uz vispārējo cenu pieaugumu, atlīdzības izdevumu pieaugumu, ir pieauguši kārtējie izdevumi par 9 %, salīdzinot ar 2022. gadu.

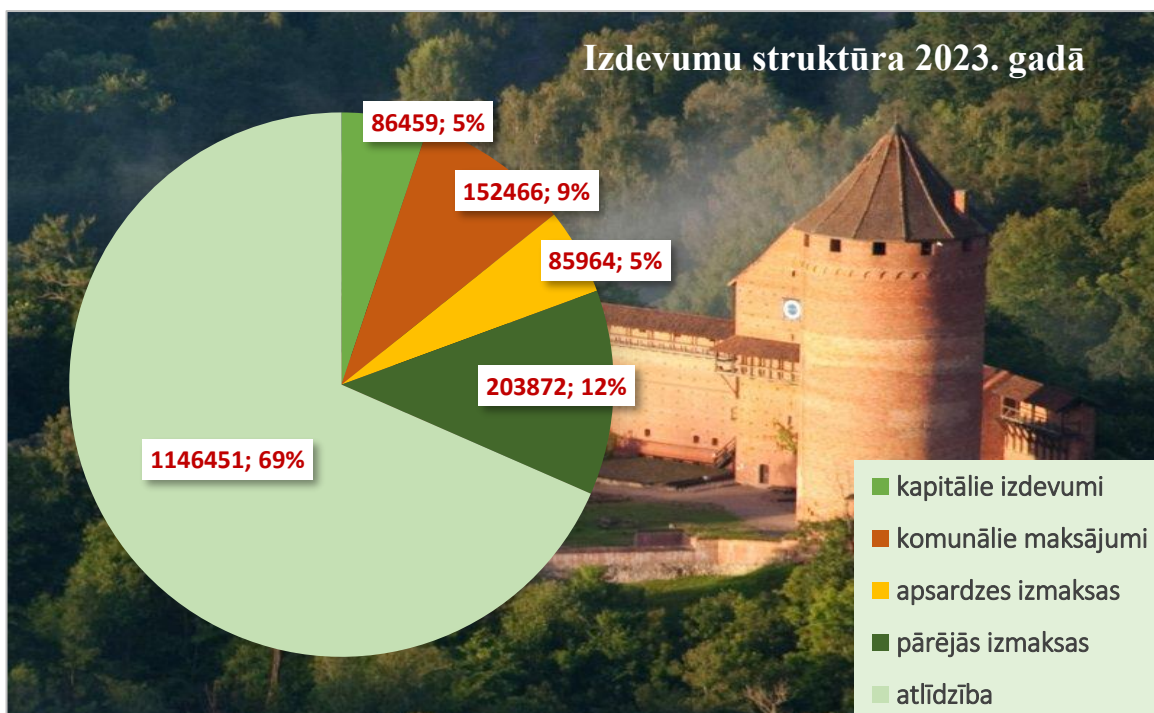
Muzejrezervāta darbību 2023. gadā turpināja ietekmēt inflācijas kāpums, kas izraisīja komunālo pakalpojumu izdevumu pieaugumu par 35% un apsardzes pakalpojuma izmaksu pieaugumu par 28%, salīdzinot ar 2022. gadu. Nepietiekoša finansējuma dēļ netika uzsākti jaunie attīstības projekti, bet turpināti un pabeigti iepriekšējos pārskata periodos uzsāktie projekti, līdz ar to ievērojami samazinājās izdevumi kapitālieguldījumiem par 58 %.

Pārskata gadā darbinieku atlīdzībai, precēm un pakalpojumiem un kapitālieguldījumiem tika izlietots 1 675 212 euro.

Lielāko īpatsvaru izdevumos veidoja atlīdzības izdevumi, kas sastādīja 69 % no kopējiem izdevumiem. Vidējais bruto atalgojums mēnesī uz vienu slodzi 2023. gadā bija 1108,61 euro. Lai gan, salīdzinot ar 2022. gadu, vidējais atalgojums mēnesī ir pieaudzis par 5 %, tomēr tas vēl joprojām bija mazāks nekā valstī noteiktā strādājošo vidējā bruto darba samaksa mēnesī pilnai slodzei pirms nodokļu nomaksas – 1 537 eiro pēc CSP datiem (<https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/darbs/alga/preses-relizes/20752-darba-samaksas-parmainas-2023-gada-4-ceturksni-un?themeCode=DS>).

2.2. Iestādes darbības rezultāti

2023. gadā tika turpināts darbs un realizētas plānotās aktivitātes atbilstoši Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta nolikumā (Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 932.) noteiktajām funkcijām un uzdevumiem, Kultūras ministrijā apstiprinātajai Darbības un attīstības stratēģijai 2014.–2023., kārtējā gada darbības plānam un budžetam (budžeta programma „Kultūras mantojums”).

Plānotie darba rezultāti sasniegti atbilstoši pieejamajiem finanšu un personāla resursiem **saskaņā ar mērķtiecīgā darba shēmu**

Galvenās aktivitātes un sasniegtie rezultāti 2023. gadā

Veicot zinātniski pētniecisko, krājuma, izglītojošo un komunikācijas darbu, pieminekļu saglabāšanu, kultūrvides uzturēšanu un apmeklētāju apkalpošanu sabiedrības interesēs

ir saglabāts un uzturēts materiālais un nemateriālais kultūras mantojums un kultūrvēsturiskā vide ar kultūras pieminekļu kompleksiem: Dainu kalnu, Turaidas pilskalnu ar viduslaiku mūra pili, Turaidas baznīcu un baznīckalnu, Turaidas muižas saimniecisko centru

Rezultatīvo rādītāju pārskats par muzejrezervāta 2023. gada darba rezultātiem publicēts Latvijas Digitālajā kultūras kartē: <https://is.kulturaskarte.lv>

Pētniecības darbs

Vēsturiskās atmiņas uzturēšanai turpināts Turaidas vēsturiskā centra un reģiona dabas un kultūras mantojuma izpētes un dokumentēšanas darbs, veicot mērķtiecīgu krājuma komplektēšanu un izpētes informācijas apkopošanu 7 pētniecisko tēmu ietvaros:

- ▣ Garīgais mantojums, dzīvesziņa un reliģiju loma cilvēku dzīvē
- ▣ Gaujas lībieši Latvijas kultūrvēsturē
- ▣ Turaidas pils – viduslaiku kultūras mantojums
- ▣ Turaidas muiža 300 gados

- ☒ Turaidas vēsturiskā centra ainavas un kultūrvides atjaunošana
- ☒ Turaidas muzejrezervāts laikā un telpā
- ☒ Nesenās pagātnes mantojums

Izmantojot iegūto informāciju, sagatavoti un publicēti 8 pētnieciskie raksti, izdots katalogs “Turaidas pilī atrastie 13.-18.gs. apģērba piederumi” un ceļvedis “Ekspozīcija “Ceļā uz Latvijas valsti: Klausinieks. Saimnieks. Pilsonis””.

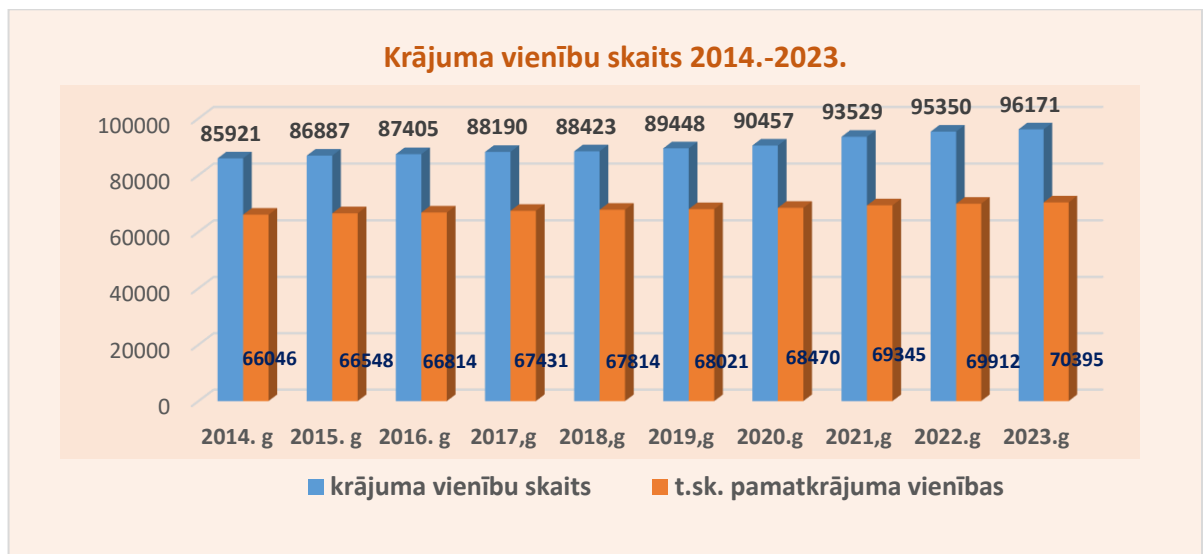
Kultūras mantojuma saglabāšanas nolūkā paveiktais pētniecības darbā:

- Krājuma padziļināta izpēte ar dabaszinātņu pētniecības metodēm – turpināta pētniecības tēma sadarbībā ar arheoloģi A.Gunnarssoni un Tartu universitāti “Gaujas lībiešu diētas izpēte”; uzsākta pētniecības tēma “Turaidas pils kaulu un būvkeramikas pētniecība”.
- Veikta Vikmestes pilskalna arheoloģiskā izpēte. Sagatavots ziņojums un informatīvais raksts par izpētes rezultātiem. Turpināta Turaidas baznīcalna arheoloģiskās izpētes pārskatu sagatavošana par 2021. gadu un 2022. gadu. Veikts arheoloģiskās uzraudzības darbs Turaidas viduslaiku pilī un Livonijas ordeņa Siguldas pilī, par uzraudzības darba rezultātiem sagatavoti pārskati. Tupināts darbs pārskatu sagatavošanā par 2005., 2006.gada arheoloģiskajiem izrakumiem Siguldas Līvu kalnā (Sateseles pilskalnā). Sagatavots senlietu un fotonegatīvu saraksts un izstādes izstāde “Stāsts par Sateseles pilskalnu” plāns.
- Turpināts darbs izglītojošās programmas “Jauno arheologu skola” izveidē, novadītas nodarbības, sagatavots izstādes plāns.
- Sagatavots izstādes plāns un eksponēta izstāde “Baznīcas liturģiskais gads Dziesmu grāmatās un kartītēs”. Uzsākts darbs izstādes ”Turaidas baznīcas izpēte” plāna sagatavošanai, ņemta daļība diskusijā ar stāstu par Turaidas ev. luteriskās draudzes atjaunošanu 20.gs.80.gadu beigās. Apkopota izpētes informācija un izveidota Siguldas ev. lut. draudzes hronika (1739 - 1889), publicēta vietnē *eTuraida*.
- Turpināta informācijas apkopošana izdevuma sagatavošanai par Dainu kalnu, tēmas ietvaros nolasīti 3 referāti, popularizējot Dainu kalnu kā vietu nesenās vēstures izziņāšanai saistībā ar Atmodas laika aktivitātēm 20. gs. 70.- 80. gados.
- Pamatojoties uz Sateseles pilskalnā veikto arheoloģisko izpēti, veikta informācijas apzināšana un apkopošana publikācijas “Sateseles lībiešu kultūrvēsturiskais mantojums” manuskripta sagatavošanai.
- Sagatavotas un novadītas divas akadēmiskas diskusijas par tēmām: “Vēsture un personība: Kaupo ceļojumam uz Romu 820” un “Lauku sēta – pieminēklis latviskajam dzīves veidam vai dzīvs organisms?”.
- Uzsākta materiālu vākšana un informācijas apkopošana kataloga “Turaidas pilī atrastās militārās senlietas” izdošanai.
- Sagatavots ekspozīcijas plāns bērnu līmeņa ekspozīcijai “Turaidas Dāvids muzejā” un īstenota ekspozīcijas iekārtošanas 1.kārta Turaidas pils rietumu korpusā: sagatavots priekšlikums, izstrādāts saturs un scenārijs interaktīvu digitālo programmu sagatavošanai tēmām “Dāvids ēd, bet traukus neplēš” un “Dāvids aizstāv Turaidas pili”.
- Veikta materiālu apzināšana, sagatavots izstādes plāns “Turaidas pils arheoloģisko ekspedīciju dalībnieku albums 1976-2000” un nodrošināta izstādes pieejamība.
- Veikta materiālu atlase, izpētes informācijas apkopošana un izstrādāta Turaidas muižas jaunās pārvaldnieka mājas vēsturiskās vides un parādes pagalma apstādījumu kultūrvēsturiskā izpēte, sagatavota apstādījumu un dārza atjaunošanas koncepcija. Veikts pētījums par Turaidas muzejrezervāta teritorijā esošajām mežābelēm.
- Turpināts Turaidas muzejrezervāta hronikas papildināšanas darbs par 2022. gadu.
- Sagatavots pētniecības materiālu apkopojums un izstādes “Otrreiz dzimušie. Turaidas muzejrezervāta krājuma priekšmetu restaurācija un konservācija” plāns un iekārtota izstāde.
- Uzsāktā krājuma materiālu apzināšana tēmai “Turaidas vēsturiskais centrs 1940-1990”, izmantojot krājuma elektronisko katalogu, krājuma pieņemšanas aktus, kartotēkas u.c.

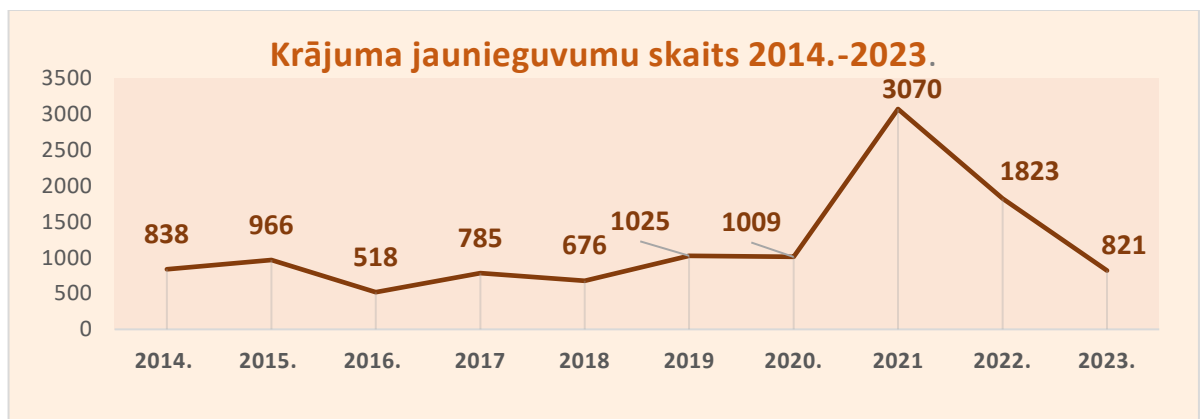
- Turpināts darbs pie apakštēmas “20. gadsimta 70. 80. gadi Siguldas novadpētniecības muzejā Turaidā” izstrādes un koncepcijas sagatavošanas: fotogrāfiju, dokumentu anotēšana un stāstu sagatavošana Turaidas muzejrezervāta digitālajai enciklopēdijai.
- Sagatavots pētījums par Turaidas muzejrezervāta krājuma mūzikas instrumentu kolekciju, izstrādāts plāns un izveidota digitāla izstāde “Siguldas novads skan dziesmās” saistībā ar Dziesmu svētku 150 gadi, kas papildina digitālo resursu krājumu eTuraida.
- Nesenās pagātnes mantojuma tēmas ietvaros, sagatavots informācijas apkopojums “Covid-19 pandēmijas laika situācija Turaidas muzejrezervātā un Siguldas novadā”.

Krājuma darbs

- Muzejrezervāta krājumā uz 2023. gada 31. decembri glabājas 96 171 krājuma vienība, tajā skaitā 70 395 pamatkrājuma vienības.

- Pētniecības darba un ekspozīciju vajadzībām nodrošināta mērķtiecīga un krājuma politikai atbilstoša krājuma komplektēšana. 2023. gadā krājums tika papildināts ar 821 vienību, t.sk. 438 vienības saņemtas dāvinājumu veidā. Veikta šo priekšmetu dokumentēšana un saglabājošā pirmsapstrāde.

- Mākslas kolekcija tika papildināta ar 85 vienībām (mākslinieku: Z.Zuzes, H.Vīkas, V.Zeiles, W.Zariņa darbi), arheoloģijas kolekcija papildināta ar Turaidas pils pētījumos atrastajām monētām, bultu galu, dzelzs cirvi, stikla krellītēm, arheoloģiskās keramikas trauku un krāsns podiņu lauskām, kā arī 11 arheoloģiskajiem savrupatradumiem Krimuldas novadā. Fotonegatīvu kolekcija papildināta ar 111 vienībām, kas iegūtas veicot arheoloģiskās uzraudzības darbus Livonijas ordeņa Siguldas pili, Turaidas pils pagalmā un pārbaudes izrakumus Vikmestes pilskalnā.
- Finansiāli novērtētas 5710 vienības par EUR 6378. Pavisam finansiāli novērti 69845 priekšmeti, t.i. 73 % no kopējā krājuma vienību skaita.
- Nodrošināta muzeja krājuma digitalizācija un informācijas datu ievade muzejrezervāta krājuma elektroniskajā katalogā, pavisam ievadīta informācija par 80 899 krājuma priekšmetiem, t.sk. pārskata periodā – 5340 priekšmetiem. Uzsākta krājuma digitalizēto priekšmetu oriģinālo attēlu sakārtošana un saglabāšana elektroniskajā katalogā - ievadīti 25 082 attēli. Saziņā ar Kultūras informācijas sistēmu centra speciālistiem ir sagatavoti dati eksportam uz Nacionālo muzeju krājuma kopkatalogu (NMKK).
- Veikta esības pārbaude 4889 vienībām, restaurēti un konservēti 210 priekšmeti. Atsevišķu krājuma priekšmetu restaurācija veikta balstoties uz restauratoru iniciatīvu finansējuma saņemšanā VKKF trīs projektu konkursos. Ņemot vērā iegūto pieredzi un sadarbību ar restauratoriem, noorganizēts seminārs par krājuma priekšmetu restaurācijas jautājumiem “Ķirmji, kodes, muzeju darbinieki un citi kaitēkļi – kā ar tiem cīnīties”.
- Veicot izglītojošo darbību, nodrošināta krājuma aprīte - 4568 vienības gadā, t.sk. ekspozīcijās un izstādēs eksponētas 3448 vienības. Pētnieciskajam darbam izmantotas 1120 vienības, t.sk. 102 vienības izmantojuši ārpus muzeja interesenti.
- Organizētas krājuma komisijas sēdes, izskatīti jautājumi un pieņemti lēmumi par krājuma priekšmetu izvērtēšanu uzņemšanai krājumā, par krājuma priekšmetu esības pārbaudi, par krājuma iepirkumiem, par priekšmetu restaurāciju, par krājuma finansiālo novērtēšanu u.c.
- Muzejrezervāta krājums (96 171 krājuma vienība) glabājas vairākās ēkās-pieminekļos ar kopējo platību 828 m². Tiek veikta regulāra temperatūras un mitruma kontrole krājuma glabātavās un ekspozīcijās, nodrošinot atbilstošu mikroklimatu, kas tiek uzturēts, izmantojot gaisa sausinātājus, apkuri un vēdināšanu.
- Krājuma kolekciju glabāšanas apstākļu uzlabošanas nolūkā veikta telpu apsekošana jaunas tekstiliju krātuves iekārtošanai, iegādāti un uzstādīti mobilie plaukti.
- Veikta jauniegūto priekšmetu atpūteļošana un sakārtošana kastītēs, kā arī veikti citi krājuma saglabāšanas darbi (lielformāta aplokšņu izgatavošana, numuru zīmju izgatavošana, priekšmetu sagatavošana eksponēšanai, pārvietošanai u.c.).

Pieminekļu saglabāšana un kultūrvides uzturēšana

Latvijas kultūras mantojuma savdabības un daudzveidības iepazīšanai un Latvijas tēla veidošanai saglabāti un uzturēti Turaidas vēsturiskā centra ēkas-pieminekļi, daba un kultūrvide. Muzejrezervāta lietošanā un apsaimniekošanā ir 57,86 ha liela teritorija ar kultūras pieminekļu kompleksiem: Dainu kalnu, Turaidas pilskalnu ar viduslaiku mūra pili, Turaidas baznīcu un baznīckalnu, Turaidas muižas saimniecisko centru.

- ▣ Sadarbībā ar VAS “Valsts nekustamie īpašumi” turpināta sadarbība un meklēti risinājumi 2022.gadā izstrādāto brūvprojektu “Turaidas muzejrezervāta Turaidas muižas kūts-staļļa-laidara ēku kompleksa restaurācijas/atjaunošanas/pārbūves un piegulošās teritorijas labiekārtojuma un Turaidas auto stāvlaukumu atjaunošana” realizācijai, lai nodrošinātu muzejrezervāta funkciju pilnvērtīgu izpildi un kvalitatīvu mūsdienām atbilstošu apmeklētāju apkalpošanu.

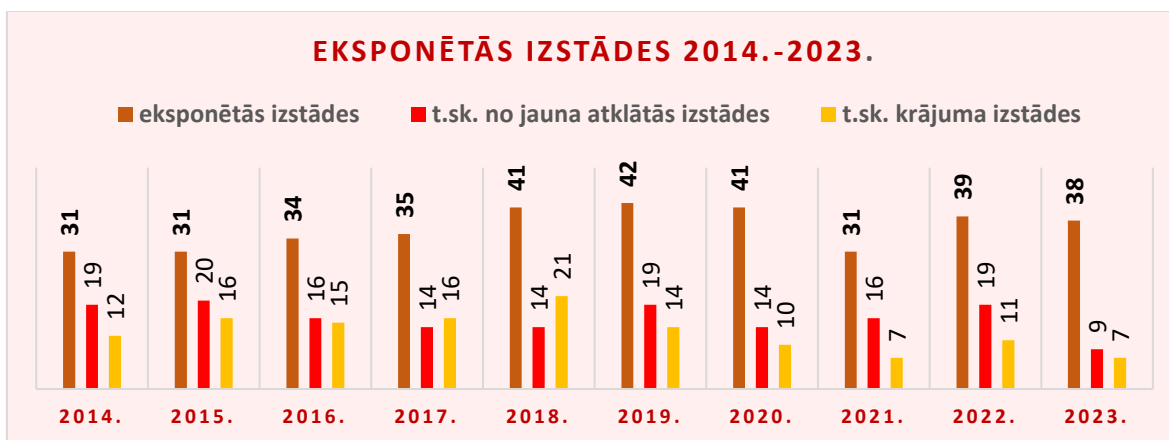
▣ Pieejamo finanšu resursu ietvaros tika veikti Turaidas vēsturiskā centra ēku-pieminekļu restaurācijas un kultūrvides uzturēšanas darbi:

- Pabeigti Turaidas pils R korpusa pagraba pārseguma būvdarbi, turpināta Dienvidu priekšpils mūru konservāciju.
- Izstrādāta Turaidas pils ZA korpusa iekštelpu atjaunošanas apliecinājuma karte.
- Veikti muižas ēku uzturēšanas un saglabāšanas darbi: saremontēti Pārvaldnieka vecās dzīvojamās mājas logu slēgi un restaurēts atbalsta mūra vainags noejai uz pagrabu, veikta logu un ugunsdrošo durvju nomaiņa un kāpņu remonts krājuma ēkai u.c.
- Apmeklētāju apkalpošanas kvalitātes uzlabošanai veikts Apmeklētāju centra ieejas kāpņu un koka kāpņu remonts uz Pagasta magazīnas ēku, remontēts auto stāvlaukumu asfalta segums un atjaunots horizontālais marķējums un uzstādītas informācijas zīmes. Uzstādīti jauni teritorijas vārti pie autoceļa, vārti mežaparkā un pie Ķieģeļcepļa.
- Kultūrvēsturiskās ainavas saglabāšanas nolūkā veikta teritorijas zālāju apsekošana 14.07 ha platībā, izstrādāts zālāju apsaimniekošanas plāns 2024.–2029. gadam turpmākai zālāju apsaimniekošanai.
- Veikta vērtīgo koku apzināšana un saņemts to stāvokļa novērtējums 135 kokiem teritorijā ap Ķieģeļcepli. Saņemts akcepts minētās teritorijas meža apsaimniekošanas plāns.
- Uzturēti un apsaimniekoti 26 muižas dīķi, t.sk. vēsturisko dīķu kaskāde, veikta 5 skulptūru aprūpe (tīrīšana) Dainu kalnā, remontēti un uzturēti dabas taku segumi, radot maksimāli drošu vidi apmeklētājiem.
- Veikta teritorijas sakopšana atbilstoši gadalaikam, t.sk. visa veida zālienu pļaušana atbilstoši kultūrvides izmantošanas iespējai, vasaras puķu stādījumu atjaunošana, celiņu un laukumu tīrīšana, grantēto celiņu apstrāde ar pretputes līdzekli u.c.
- Ainavas vizuālās kvalitātes nodrošināšanai veikti teritorijā augošo koku vainagu kopšanas darbi, novērsti augsta vētru izraisīti postījumi muzejrezervāta teritorijai un infrastruktūrai.

Ekspozīciju darbs

Muzejrezervāta ekspozīcijas sniedz vēstījumu sabiedrībai par Turaidas vēsturiskā centra tūkstošgades vēsturi, dabas un kultūras mantojumu, dod iespēju popularizēt muzeja krājumu un nodrošināt tā pieejamību plašai sabiedrībai, lai dažādām apmeklētāju mērķauditorijām veidotu un papildinātu zināšanas, nodrošinātu brīvā laika lietderīgu un saturīgu pavadīšanu. Pārskata gadā tika turpināta muzeja krājuma popularizēšana un kvalitatīva muzeja ekspozīciju piedāvājuma uzturēšana, nodrošinot apmeklētājiem 52 ekspozīciju pieejamību telpās un brīvdabā.

- Pamatojoties uz krājumu un veikto pētījumu rezultātiem, informatīvi un mākslinieciski pilnveidotas 5 ekspozīcijas, realizēta ekspozīcijas plāna "Turaidas Dāvids muzejā" 1. kārtā, iekārtojot interaktīvus standus "Dāvids ēd, bet traukus neplēš" un nodrošinot digitālas programmas "Dāvids aizstāv Turaidas pili" pieejamību.
- Izmantojot informācijas tehnoloģiju iespējas, brīvdabas ekspozīcija "Turaidas muzejrezervāts" papildināta ar digitālo karti, ekspozīcijā "Turaidas pils būvvesture" nodrošināta pieejamība digitālajai izstādei "Turaidas pils arheoloģisko ekspedīciju dalībnieku albums 1976-2000", izveidots audio gids ekspozīcijai "Turaidas muižas pārvaldnieka dzīvojamā māja" un izstādei "Tautasdziesma Dainu kalnā".
- Ekspozīcijas 38 izstādes, t.sk. 9 izstādes iekārtotas no jauna, ārpus muzeja ekspozīcijas 5 izstādes. No kopējā jaunatklāto izstāžu skaita 7 ir krājuma izstādes un 2 digitālās izstādes.

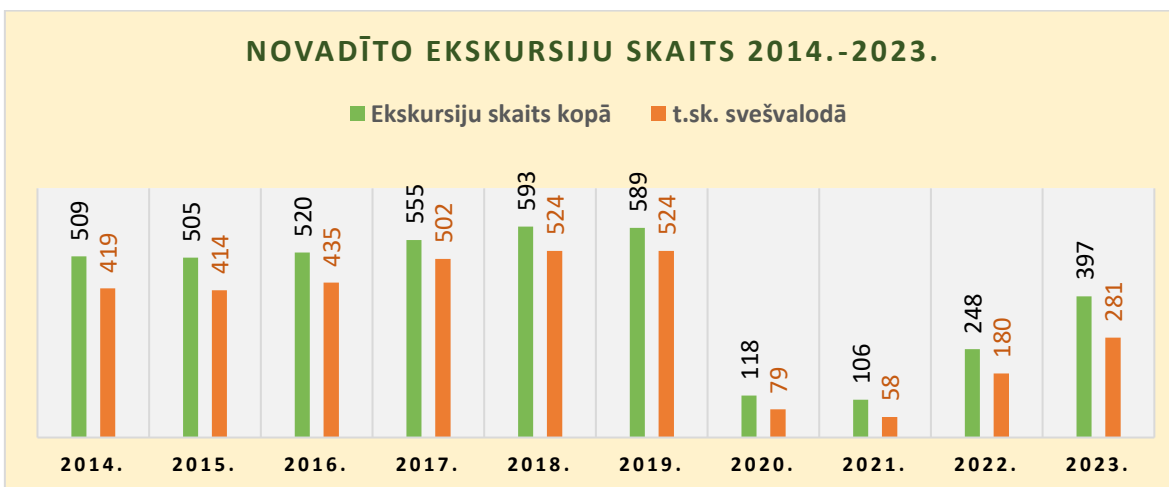

- Izstāžu pieejamības nolūkā digitālā satura krātuvē *eTuraida* pavisam ir pieejamas 18 izstādes virtuālā veidā, no tām pārskata periodā krātuvē iekļautas divas izstādes.

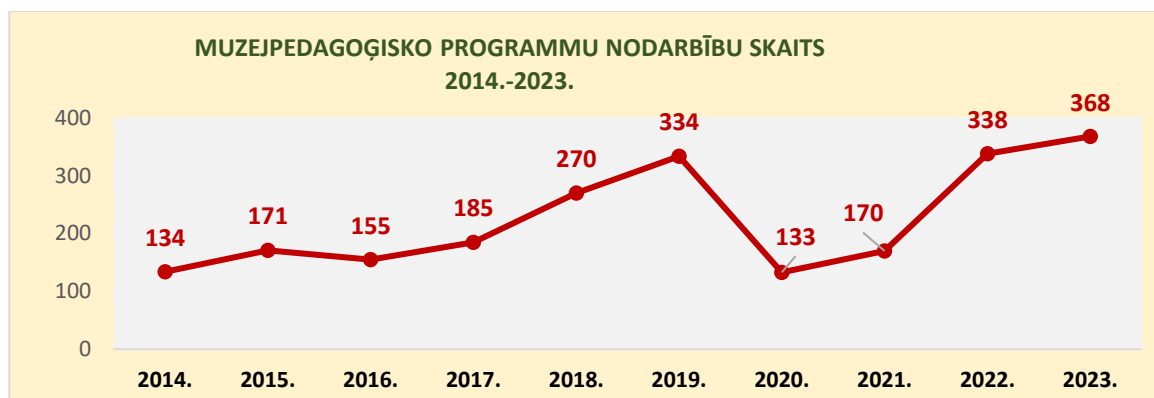
Izglītojošais darbs, sabiedriskā saskarsme

Pārskata gadā tika turpināta muzeja krājuma popularizēšana un kvalitatīva muzeja piedāvājuma uzturēšana, nodrošinot apmeklētājiem pievilcīgu un draudzīgu muzeja vidi. Muzejrezervāta izglītojošā darba politikas īstenošanas pamatā ir komunikācija ar apmeklētājiem.

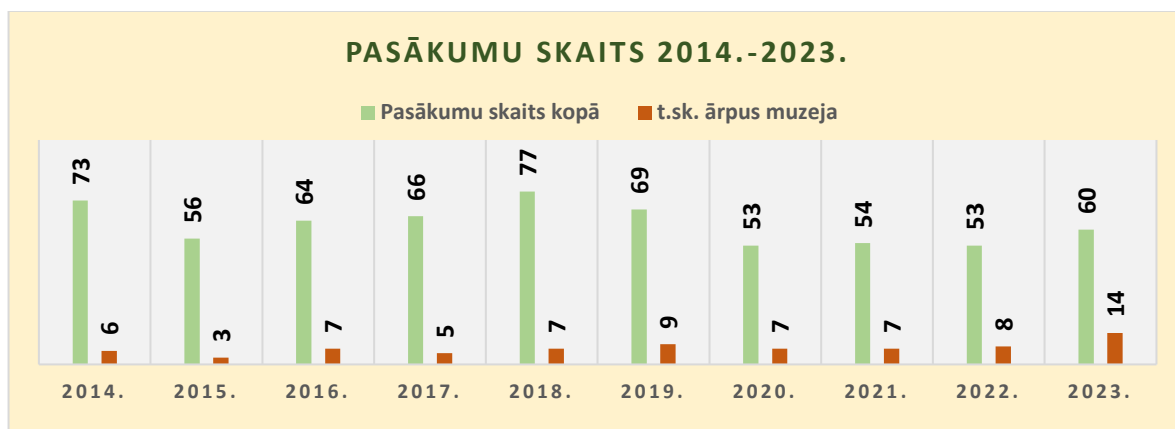
- Nodrošināts pārskata un tematisko ekskursiju piedāvājums. Novadītas 397 ekskursijas, t.sk. 281 svešvalodās. Pārskata un tematiskās ekskursijas vadītas latviešu, angļu, vācu un krievu valodā.

- Nodrošināts 13 izglītojošo programmu piedāvājums. Pārskata gadā ir novadītas 368 nodarbības, kas ir par 30 nodarbībām vairāk nekā 2022. gadā. 10 no 13 izglītojošajām programmām ir iekļautas Latvijas simtgades projekta "Latvijas skolas soma" piedāvājumā. 27 nodarbības novadītas pieaugušo mērķauditorijai. Pavisam nodarbībās ir piedalījušies 8298 interesenti, t.sk. 588 pieaugušie, kuri izmanto muzejpedagoģiskās programmas kā mūžizglītības daļu.

- Vislielāko popularitāti gan skolēnu, gan pieaugušo vidū ir guvusi programma “Orientēšanās spēle Tūkstošgades stāsts” - novadītas 180 nodarbības un programma „Cīmos pie Turaidas fogta” – novadītas 59 nodarbības. Izglītojošās programmas “Gadskārtu ieražas- meteņi” mērķis ir iepazīstināt bērnus ar latviešu gadskārtu svētku tradīcijām. Programmas mērķauditorija ir sākumskolas klašu skolēni un pirmsskolas izglītības iestāžu vecāko grupu audzēkņi. Programmas ietvaros novadītas 28 nodarbības par Meteņu tradīcijām un norisēm dabas, kas saistītas ar ziemas noslēgumu un pavasara tuvošanos.
- Noorganizēti 60 muzeja funkcijām un uzdevumiem atbilstoši tematiskie, gadskārtu ieražu, ekspozīciju un izstāžu atklāšanas, sadarbības u.c. veida pasākumi, t.sk., ārpus muzeja – 14 pasākumi. Apmeklētākie pasākumi 2023. gadā bija tie, kas pasākuma ietvaros piedāvāja dažādas izzinošas un radošas nodarbes un interaktīvas darbnīcas ģimenēm ar bērniem: Vasaras saulgriežu noskaņas Jāņkalnā, akcija “Iepazīsti vasaras pļavu!”, Arheologu svētki Turaidā, brīvdabas pasākumi: “Siena diena Turaidā” un “Ozoli dižojas Turaidā”.

- Noorganizētas 2 konferences: konference par muzejrezervāta aktualitātēm 2023. gadā un Turaidas muzejrezervāta zinātniski praktiskā konference, kuras ziņojumi ir saistīti ar gada laikā paveikto darbu rezumējumu un Turaidas vēsturiskā centra kultūras materiālā un nemateriālā mantojuma saglabāšanu un popularizēšanu.
- Saistībā ar kataloga “Piemineklis lauku sētai” atvēršanu noorganizēt diskusija: “Lauku sēta – pieminēklis latviskajam dzīves veidam vai dzīvs organisms” un Lībiešu mantojuma gada ietvaros noorganizēta diskusija par tēmu “Vēsture un personības. Kaupo ceļojumam uz Romu 820”.
- Tika uzsākts jauns piedāvājums skolēniem skolas brīvlaikos apmeklēt četras radošās darbnīcas “Izpēti! Radi! Dari!”. Vislielāko atsaucību guva Pētniecības darbnīca ar interaktīvu spēli “Turaidas mālam pa pēdām” un Seno lietu darbnīca ar aizraujošu ekskursiju pa muzeja krātuvi un aizraujošu spēli seno lietu atpazīšanai.

- Muzejrezervāta speciālisti, izmantojot krājumu, savu pieredzi un zināšanas, nolasīja 33 lekcijas, sniedza konsultācijas interesentiem par materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma izpēti, saglabāšanu un pieejamību.
- Turpināta sadarbība ar pētniecības un mantojuma institūcijām Latvijas Zinātņu akadēmiju, LU Latvijas vēstures institūtu, Latvijas Nacionālo bibliotēku u.c., kuras ietvaros sekmēta muzejrezervāta pētniecības tēmu izpēte, iespieddarbu, izglītojošo pasākumu un zinātniski praktiskās konferences sagatavošana.
- Sadarbībā ar Latvijas Arheologu biedrību uzsākta projekts “Gaujas lībiešu kultūrvides izpēte, izmantojot paleoekoloģiskās analīzes” realizācija.
- Pamatojoties uz pētniecības tēmu “Gaujas lībieši Latvijas kultūrvēsturē” uzturēta sadarbība un ņemta dalība UNESCO Latvijas Nacionālā komisijas, Latvijas Nacionālāi kultūras centra un LU Lībiešu institūtu izsludinātajā iniciatīvā “Lībiešu mantojuma gads”.
- Ņemta dalība Latvijas Dabas fonda organizētajā ainavu tūrē, ar kuru interesenti tika aicināti iepazīt Latvijas Dabas fonda 2023. gada dzīvotni – kritālas un parkveida ainavas. Pārgājiens dabas ekspertu pavadībā iepazīna Lībiešu taku un noslēdzās dainu kalnā.
- Pamatojoties uz noslēgto vienošanos par sadarbību ar SIA “Apgāds “Zinātne””, tika izdots krājuma kataloga “Turaidas pilī atrastie 13.–18. gadsimta apģērba piederumi. Sast. Ieva Ose”.
- Uzsākta sadarbība ar SIA “OCEAN GROUP” par projekta “Turaidas vēsture papildinātajā realitātē” HISTORIX mobilās aplikācijas ietvaros. Projekta rezultātā tiks izveidota mobilajās ierīcēs lietojama izglītojoša interaktīva orientēšanās GPS AR spēle “Likteņa zirgs” (Pa lībiešu pēdām Turaidā) ar septiņām pieturām muzejrezervāta teritorijā un papildinātās realitātes objekts Turaidas pils 3D rekonstrukcija ar vēsturiskiem personāžiem un izglītojošs audio stāstu.
- Turpināta sadarbība ar Siguldas novada pašvaldību par skolēnu nodarbinātību vasarā arheoloģiskās izpētes izrakumu veikšanā Vikmestes pilskalnā piedalījās 4 un kultūrvides sakopšanas darbos 3 Siguldas novada skolēni. Pašvaldība kompensēja iesaistīto jauniešu darba samaksu. Ar domes finansiālu atbalstu tika nodrošināta pasākuma “Arheologu svētku 2023 Turaidā” norise, kā arī organizētas kopīgas aktivitātes iniciatīvas “Lībiešu mantojuma gads” ietvaros. Veiktas pārrunas ar Siguldas novada pašvaldības vadību par A. Kronvalda piemiņas saglabāšanu un informācijas sagatavošanu Siguldas jaunajā pilī. Risināts jautājums par novadnieka, rakstnieka Pērsieša pieminēkļa pārvietošanu no Turaidas pamatskolas teritorijas uz Pērsieša atdusas vietu Turaidas kapsētā, kur apglabāti arī citi Turaidas skolas bijušie skolotāji.
- Uzsākta sadarbība ar SIA “Dizaina informācijas centrs” par muzejrezervāta suvenīru izgatavošanu, kas popularizē Turaidas vēsturiskā centra dabas un kultūras mantojumu.
- Ar vietējo uzņēmēju atbalstu (SIA “Baltu rotas”, SIA “Rota-L”, Biedrība “Sporta klubs “Stiegra””, SIA “Tandem B”, IK “Stopiņi”, kalējs A.Ščeglovs u.c.) tika nodrošināts papildus piedāvājums apmeklētājiem gan ikdienā, gan pasākumu laikā, sniedzot informāciju un demonstrējot loku šaušanu, kalēja prasmes, piedāvājot suvenīrus un kafējnīcas pakalpojumus. Sadarbībā ar A.Ščeglovu noorganizēta akcija “Satiec savu meistarū” par seno amata prasmju saglabāšanu un pārmantošanu. Akcijas laikā apmeklētāji iepazīs ar Turaidas muižas smēdi, kalēja amatu un darba rīkiem, izmēģināja kalšanas procesu

Starptautiskā sadarbība 2022. gadā

Turpināta sadarbība, informācijas aprīte un kontaktu uzturēšana ar vairākām muzeja darbībai atbilstošām starptautiskām organizācijām, kultūras mantojuma un tūrisma institūcijām, veidoti kopīgi projekti, organizētas aktivitātes to ietvaros, uzņemti ārvalstu tūristi, tūroperatori un žurnālisti.

Nr. p. k.	Nosaukums, norises vieta	Pasākuma/ projekta mērķis	Norises laiks	Sadarbības partneris	Pilsēta	Valsts
1.	Muzejrezervāta apmeklējums un	Sadarbība tūrisma jomā, uzturētas līgumattiecības ar 123 tūrisma	visu gadu	Latvijas un ārvalstu		

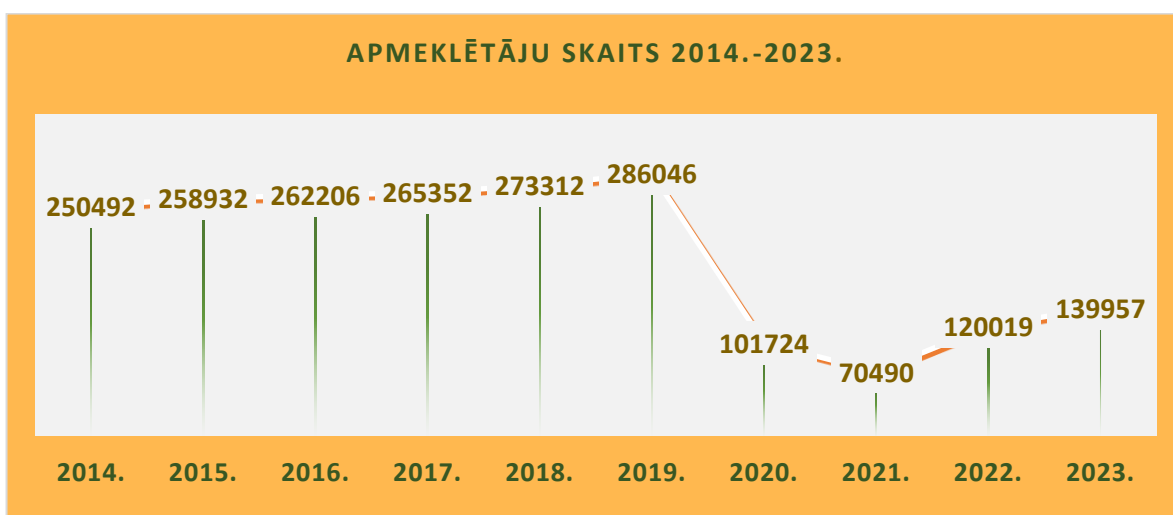
informācijas apmaiņa	uzņēmumiem, uzņemti ārvalstu grupu 16556 tūristi. Dažādu pasaules valstu tūristu iepazīstināšana ar Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojumu, novadīta 281 ekskursija svešvalodās			tūrisma uzņēmumi		
2.	Ārvalstu tūroperatoru un žurnālistu uzņemšana	Popularizēts muzejrezervāta piedāvājums. Uzņemtas 14 tūroperatoru un 4 žurnālistu vizītes	2023	LIAA, VTA, STIC, tūrisma firmas		
3.	Starptautiskais tūrisma gadatirgus "Balttour 2023"	Sniegta informācija par Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojumu un Turaidas muzejrezervāta piedāvājumu, jaunu tūrisma kontaktu dibināšana	02.-04.02.2023	Vidzemes tūrisma asociācija		
4.	Starptautiskā tūrisma izstādē "Tourest 2023"	Popularizēts Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojums un muzejrezervāta ekspozīciju piedāvājums	09.-11.02.2023	Vidzemes tūrisma asociācija	Tallina	Igaunija
5.	Starptautiskā kontaktbirža "Baltic Connecting"	Dalība kontaktbiržā, lai reklamētu muzejrezervāta piedāvājumu Āzijas un Amerikas tūroperatoriem	09.05.2023.	Vidzemes tūrisma asociācija	Tallina	Igaunija
6.	Dalība Eiropas mēroga iniciatīvā "Eiropas mantojuma zīme"	Veikta informācijas aprīte un ņemta dalība tiešsaistes informatīvajos semināros. Sagatavots un iesniegts projekts "Modernization of the website of the Turaida Museum Reserve to promote the European Heritage Label Site – the Historical Centre of Turaida." / Turaidas muzejrezervāta mājas lapas modernizācija, lai popularizētu Eiropas mantojuma zīmi – Turaidas vēsturisko centru/	Visu gadu	Eiropas mantojuma zīmes birojs (EHL)	Brisele	Beļģija
7.	Pētniecība un inovācijas par kultūras mantojumu Research and innovation on cultural heritage and CCIs - 2023 (HORIZON-CL2-2023-HERITAGE_01_05/SMARTER-DEST)	Sagatavots un iesniegts projekts Turaidas pils apvedtakas uzlabošanai		Vidzemes tūrisma asociācija		
8.	Interreg Igaunijas-Latvijas programma 2021.-2027. gadam "Dārza pārles II"	Sagatavota informācija projekta pieteikumam, dalība ievadseminārā, informācijas apmaiņa par aktuālajiem projekta jautājumiem	05.09.2023.-10.11.2023	Vidzemes tūrisma asociācija		

Tūrisms - apmeklētāju apkalpošana

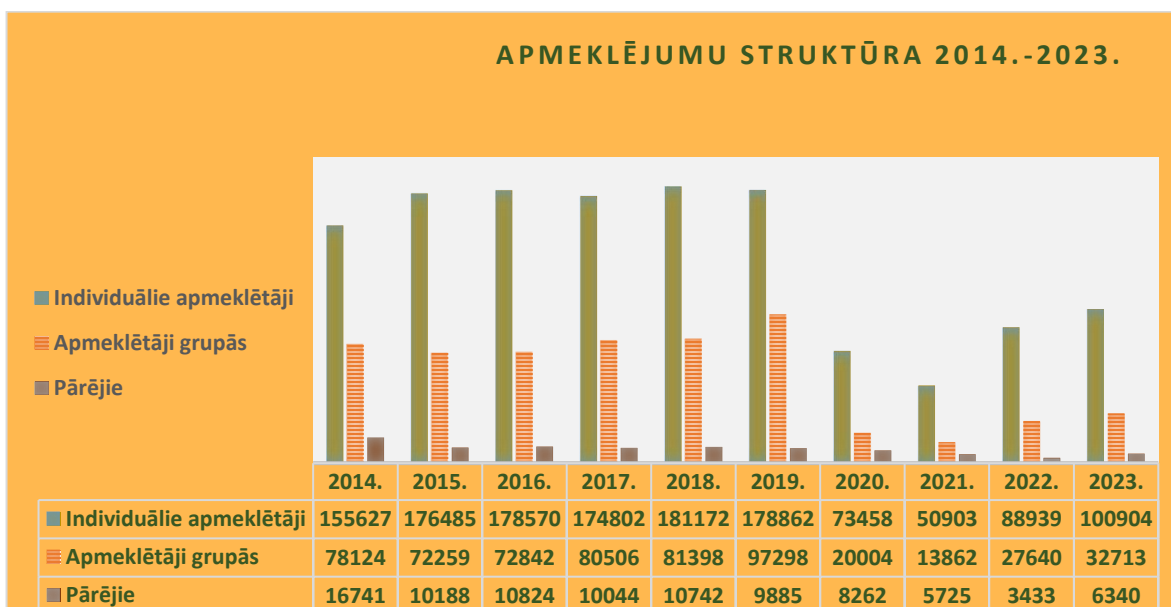
Skatīt arī pārskata sadaļu „Komunikācija ar sabiedrību”

Turaidas muzejrezervāta atpazīstamība un Turaidas vēsturiskā centra saglabātais un kvalitatīvi uzturētais kultūras mantojums veicina sadarbību un jaunu kontaktu dibināšanu ar Latvijas un ārvalstu tūrisma uzņēmumiem. Sadarbību stiprina kopīgi veidotie projekti un informācijas aprīte ar tūrisma valsts institūcijām, Vidzemes tūrisma asociāciju, Latvijas Profesionālo gidu asociāciju, Latvijas piļu un muižu asociācijas u.c.

- Pārskata gadā uzturēta sadarbība ar 123 tūrisma pakalpojumu sniedzējiem, kuri piesaista tūristus no dažādām pasaules valstīm. No jauna noslēgti 7 sadarbības līgumi ar tūrisma uzņēmumiem no Latvijas, Dānijas, Hong Kongas, Zviedrijas.

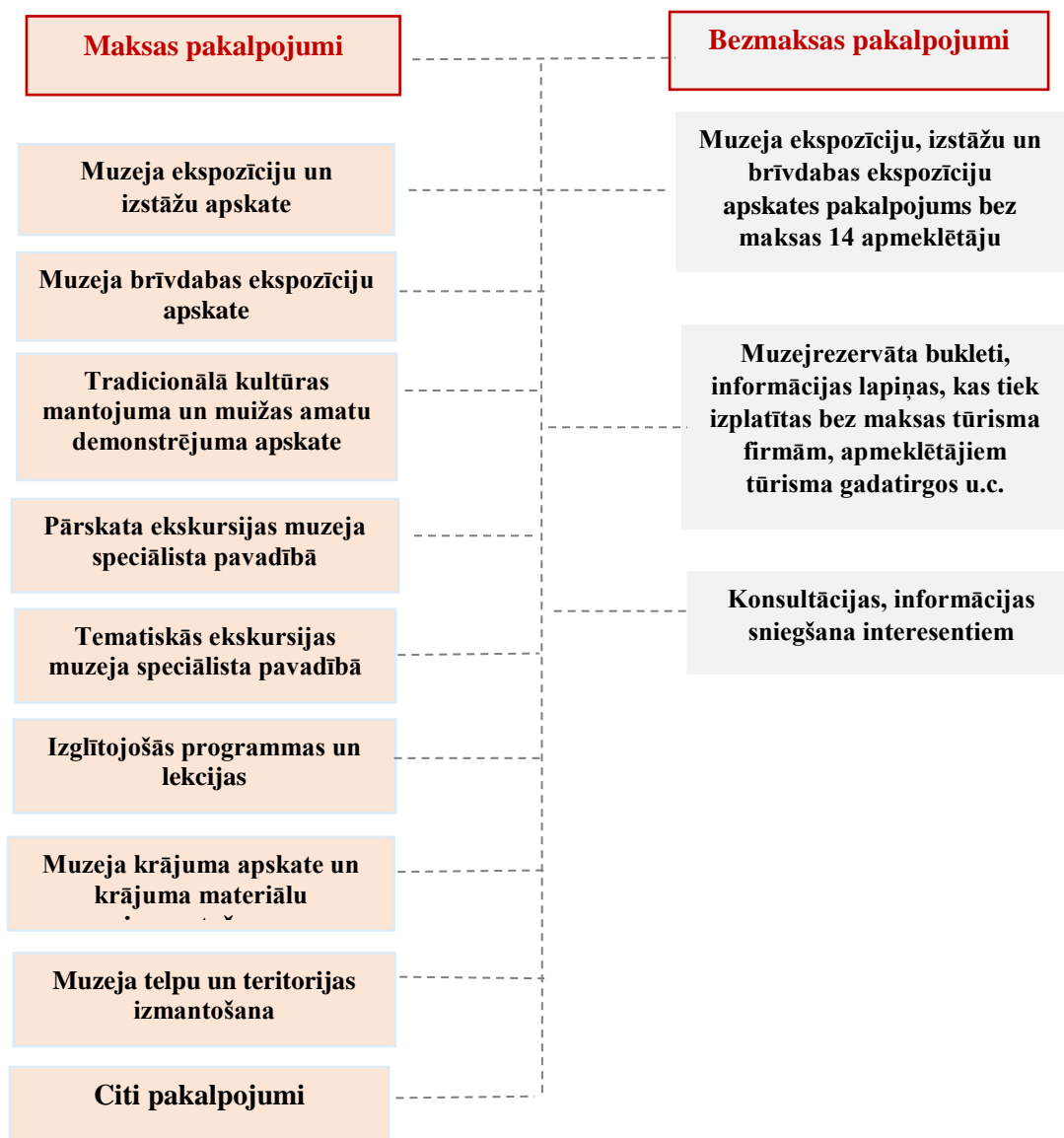
- Apmeklētāju skaits 2023. gadā ir 139957, salīdzinot ar 2022. gadu, tas ir pieaudzis par 19938 apmeklētājiem, tomēr 2023.gada apmeklētāju skaits ir tikai 48,92 % no 2019. gada apmeklētāju skaita.

- No kopējā apmeklētāju skaita 100904 ir individuālie apmeklētāji, t.i. 72 % no kopējā apmeklētāju skaita. Apmeklētāju skaits grupās ir – 32713, no tiem, skolēni grupās – 9294, ārzemnieki grupās – 16556, pārējie apmeklētāji – 6340. Salīdzinājumā ar 2022. gadu ir pieaudzis apmeklētāju skaits grupās par 18 %. Projekta “Latvijas skolas soma” īstenošana ir sekmējusi skolēnu skaita pieaugumu grupās. Muzejrezervātu grupās ir apmeklējuši par 1307 skolēniem vairāk nekā iepriekšējā gadā. Ārzemnieku skaits grupās ir pieaudzis par 2315, kas liecina, ka tūrisms sāk atgūties pēc Covid-18 pandēmijas un uzsāktā kara Ukrainā sekām un tūrisma pakalpojuma sniedzēji interesējas par muzejrezervāta piedāvājumu un tā pieejamību un attiecīgi to iekļauj savos tūrisma maršrutos.
- Pārskata gadā muzejrezervātā bija ieradušies apmeklētāji no 85 valstīm. Visvairāk bija no Lietuvas, Vācijas, Igaunijas, Francijas, ASV, Ukrainas, Apvienotās karalistes, Spānijas, Polijas un Grieķijas.

2.3. Muzejrezervāta pakalpojumi

Sniegto pakalpojumu veidi atbilstoši muzejrezervāta darbības funkcijām un Ministru kabineta 01.10.2013. noteikumiem Nr. 1029 “Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta publisko maksas pakalpojumu cenrādis” (ar 03.05.2016., 17.04.2018., 23.04.2019., 10.09.2019., 31.03.2022. Ministru kabinetā apstiprinātajiem grozījumiem):

2.4. Muzejrezervta pakalpojumu pieejamība un kvalitātes nodrošināšana

Muzeja pastāvīgo ekspozīciju pieejamībai ir noteikts darba laiks: no 1. maija līdz 31. oktobrim – katru dienu no plkst.10.00 līdz plkst.18.00 un no 1. novembra līdz 30. aprīlim – katru dienu no plkst.10.00 līdz plkst.17.00. Papildus darba laiks brīvdabas ekspozīciju apskatei no 1. maija līdz 30. septembrim, plkst.9.00 līdz plkst.10.00 un no plkst.18.00 līdz plkst. 20.00. No 1.aprīļa līdz 30. aprīlim un no 1. oktobra līdz 31. oktobrim muzejrezervāta teritorija ir atvērta līdz plkst.19.00.

- ☐ Muzejrezervāta ekspozīcijas apmeklētājiem ir pieejamas visu gadu, arī brīvdienās un svētku dienās, t.i. 2023. gadā - 365 dienas, 3280 stundas saskaņā ar muzeja darba laiku. Apmeklētājiem brīvajā laikā muzejs bija pieejams 1403 stundas gadā, t.i., sestdienās, svētdienās un svētku dienās, kā arī darba dienās pēc plkst.17.00. Lai sekmētu muzeja ekspozīciju pieejamību un veicinātu sabiedrības interesi, informācija apmeklētājiem muzejrezervāta ekspozīcijās un iespieddarbos tiek piedāvāta latviešu valodā un trīs svešvalodās. Muzeja speciālistu vadītās ekskursijas un izglītojošajās programmas notiek latviešu valodā un svešvalodās atbilstoši pieprasījumam.
- ☐ Lai nodrošinātu ērtu, drošu un lietotājam pieejamu norēķinu sistēmu par muzeja pakalpojumiem, turpināta sadarbība ar SIA “Mobilly” par muzeja publisko maksas pakalpojumu pārdošanu SIA “Mobilly” sistēmā.
- ☐ Laikā no 01.06.-28.10.2023. ņemta daļība akcijā “Apceļosim Latvijas pils un muižas” un nodrošināta muzejrezervāta pieejamība akcijas dalībniekiem.
- ☐ Turpināti darbi apmeklētāju ērtību nodrošināšanai, garantējot drošu apskates objektu pieejamību: uzturētas kārtībā dabas takas, salaboti pakāpieni, koka laipas un tiltiņi, soli, norāžu zīmes, remontēti un uzturēti celiņu segumi.

2.5. Pakalpojumi un piemērotas vides nodrošināšana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām

Ceļu un laukumu segums muzejrezervāta teritorijā cilvēkiem ar kustību traucējumiem atļauj pārvietoties ar ratiņiem, apskatīt brīvdabas ekspozīcijas un Turaidas vēsturiskā centra ēkas no ārpuses, piedalīties brīvdabas pasākumos. Ar ratiņkrēslu var iekļūt Apmeklētāju centrā, kur ir iespēja noskatīties virtuālo izstādi par muzejrezervātu un tā piedāvājumu, kā arī izmantot citus Apmeklētāju centra pakalpojumus. Ar pavadona palīdzību var iekļūt pārvaldnieka jaunajā mājā, piedalīties konferencēs, pasākumos un apskatīt izstādes, Turaidas pils D korpusā, Turaidas muižas ratnīcā – apskatīt ekspozīcijas. Ar ratiņkrēslu var apmeklēt Klaušinieku māju un apskatīt tajā esošo ekspozīciju "Ceļā uz Latvijas valsti. Klaušinieks. Saimnieks. Pilsonis" Ir nodrošināta iespēja iebraukt ar invalīdu transporta līdzekļiem muzejrezervāta teritorijā. Ir nodrošināta sanitārā mezgla pieejamība.

Cilvēkiem ar cita veida traucējumiem un ierobežojumiem pēc pieprasījuma tiek nodrošināti ekskursiju gida pakalpojumi. Tiek piemērota atlaide ieejas maksai atbilstoši muzeja sniegto pakalpojumu cenrādī. Ir nodrošināta vizuālā informācija: norādes zīmes uz apskates objektiem, tualeti, kasi, informatīvie stendi ar informāciju par Turaidas vēsturisko centru un muzejrezervāta piedāvājumu.

2.6. Muzejrezervāta darba uzlabošana un sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai

Iekšējais normatīvais akts “Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta reglaments” nosaka struktūru un darba organizāciju. Pamatojoties uz muzejrezervāta Darbības un attīstības stratēģiju 2014-2023, darba organizēšanas kārtība notiek saskaņā ar direktora izdotajiem iekšējiem normatīvajiem aktiem – Darba kārtības noteikumiem, Krājuma veidošanas, papildināšanas, uzskaites, saglabāšanas un izmantošanas kārtību, Ētikas kodeksu un citi normatīvajiem aktiem.

Muzejrezervāta normatīvā bāze un juridiskais nodrošinājums

Pārskata gadā turpināta Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta nolikumā (*Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 932*) noteikto funkciju un uzdevumu veikšana.

Izmaiņas juridiskajā statusā nav notikušas.

- ☐ Veikts Ministru kabineta noteikumu projekta “Grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 1. oktobra noteikumos Nr.1029 „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta - publisko

maksas pakalpojumu cenrādis”” sagatavošanas darbs (veikti muzeja jauno pakalpojumu izcenojumu aprēķini, sagatavota pakalpojumu izcenojumu kalkulācija un tiesību akta anotācija). Noteikumu projekts iesniegts Kultūras ministrijā virzībai uz tā apstiprināšanu Ministru kabinetā.

- ☐ Darba procesu uzlabošanai un mērķtiecīgai darba rezultātu sasniegšanai datu bāzē pavisam reģistrēti 40 iekšējie normatīvie akti, t.sk. pārskata periodā no jauna izdots viens akts. Saistībā ar muzejrezervāta kārtējo akreditāciju 2024. gadā, uzsākta krājuma iekšējo normatīvo aktu pārskatīšana un atjaunošana.
- ☐ Izdoti 39 rīkojumi pamatdarbības jautājumos, t.sk. par muzeja ekspozīciju pieejamību, par darba plānu un pārskatu iesniegšanu, par muzeja akciju noteikšanu, par apmeklētāju apkalpošanu u.c.

Muzejrezervāta ēku-pieminekļu, kultūrvides un ekspozīciju uzraudzība un drošības sistēmu uzturēšana, materiāltehniskās bāzes pilnveidošana

Atbilstoši pieejamajiem finanšu resursiem ir nodrošināta Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojuma saglabāšana, veikta ēku un teritorijas fiziskā un tehniskā apsardze un ekspozīciju telpās uzturēts atbilstošs mikroklimate.

- ☐ Veikti ēku-pieminekļu, kultūrvides un ekspozīciju uzraudzības un drošības sistēmu pilnveidošanas pasākumi atbilstoši normatīvo aktu prasībām: veikta apkures ierīču, dūmvadu un dabīgās ventilācijas kanālu tīrīšana, sagatavoti dūmeņu tehniskās apsekošanas akti, veikta ugunsdzēsamo aparātu ikgadējā pārbaude. Muzejrezervāta ēkās turpināta elektroinstalācijas izolācijas pretestības un termogrāfiskie mērījumu veikšana atbilstoši Ugunsdrošības noteikumu prasībām. Veikts ugunsdrošības sistēmu un dokumentu audits.
- ☐ Uzturēta videonovērošanas sistēmu, apsardzes un uguns trauksmes sistēmu darbība, veiktas regulārās apkopes un novērsti bojājumi to darbībā pēc zibens radītajiem bojājumiem.
- ☐ Veikti kanalizācijas un ūdensapgādes sistēmu uzturēšanas darbi un remonts, atjaunota gruntsūdeņu pazemināšanas sistēma Pārvaldnieka vecajai mājai.
- ☐ Brīvdabas ekspozīciju kvalitātes uzlabošanai izgatavots un uzstādīts jauns stends brīvdabas ekspozīcijai pie Apmeklētāju centra. Izgatavoti stendi ar digitālo programmu vajadzībām un ekspozīciju iekštelpu stendi.
- ☐ Noorganizēti 3 publiskie iepirkumi un veiktas 4 tirgus izpētes. Veikti pasūtījumi Elektroniskajā iepirkumu sistēmā iepirkti materiāli un inventārs 5571 euro apjomā.
- ☐ Muzejrezervāta darbības un infrastruktūras uzturēšanai noslēgti un izpildīti: 26 saimnieciskie līgumi, 9 sadarbības līgumi un 16 autora/uzņēmuma līgumi.

3. PERSONĀLS

Muzejrezervāta darbības nodrošināšanai amatu sarakstā ir apstiprinātas 79 amata vietas, t.sk. 19 amata vietas vasaras sezonas (01.05–31.10.) darbiniekiem, kuri veic ekspozīciju uzraudzību. Faktiski pastāvīgajā darbā visa gada garumā bija nodarbināti 60 darbinieki, bet 19 darbinieki tikai vasaras sezonas. Gada laikā darba tiesiskās attiecības nodibinātas ar 6 darbiniekiem, un izbeigtas ar 5 pastāvīgā darba darbiniekiem.

No faktiskā darbinieku skaita:

- ☐ 2 direktora vietnieki, 7 struktūrvienību vadītāji, 30 speciālisti un 21 pārējie darbinieki.
- ☐ 27 darbiniekiem ir augstākā izglītība, t. sk. 4 zinātņu doktori.
- ☐ 58 darbinieki ir vecuma grupā no 31 gada līdz pensijas vecumam un pensijā esošie.
- ☐ 27 % vīrieši un 73 % – sievietes.
- ☐ Muzejā nostrādātais laiks līdz 5 gadiem – 18 darbinieki, t.sk. 1 struktūrvienības vadītājs, 8 speciālisti un 9 pārējie darbinieki.
- ☐ Muzejā nostrādātais laiks līdz 5 - 20 gadiem – 28 darbinieki, t.sk. 2 direktora vietnieki, 2 struktūrvienību vadītāji, 10 speciālisti un 14 pārējie darbinieki.
- ☐ Muzejā nostrādātais laiks vairāk par 20 gadiem – 14 darbinieki, t.sk. 3 struktūrvienību vadītāji, 8 speciālisti un 2 pārējie darbinieki.

Ņemot vērā muzejrezervāta struktūrvienību funkcijas un darbinieku pienākumus 2023. gadā darbiniekiem tika nodrošinātas atbilstošas apmācības 52 kvalifikācijas celšanas klātienēs un tiešsaistes pasākumos, no kuriem lielākā daļa saistīta ar profesionālās kvalifikācijas pilnveidošanu. Ņemta dalība Valsts kancelejas, Kultūras ministrijas, Valsts administratīvās skolas un citu mācību centru organizētajosursos un semināros, Baltijas muzeoloģijas veicināšanas biedrības organizētajos semināros, Latvijas Muzeju biedrības, Latvijas un starptautisko kultūras un mantojuma institūciju organizētajās konferencēs, forumos, kā arī apmeklēti muzejrezervāta darbībai atbilstoši pieredzes apmaiņas pasākumi un dalība profesionālo biedrību darbā. Speciālistu profesionalitātes pilnveidošanas nolūkā izmantoti četri komandējuma braucieni uz Igauniju un Lietuvu, lai piedalītos pieredzes apmaiņas pasākumos.

4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

4.1. Pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītošanai

Pārskata periodā tika turpināts daudzveidīgs un regulārs sabiedrības informēšanas darbs par pētnieciskā, krājuma, ekspozīciju un izstāžu izveides darba rezultātiem, par pieminekļu un kultūrvides saglabāšanu, veicinot muzejrezervāta atpazīstamību un reklāmu. Saziņai ar sabiedrību tiek izmantotas dažādas komunikācijas metodes un informācijas kanāli.

- ▣ Viena no komunikācijas formām ir ekspozīcijas un izstādes, kas sekmē muzeja atpazīstamību, pašu ieņēmumus no maksas pakalpojumiem un apmeklētāju skaita pieaugumu. Līdz ar to informācija sabiedrībai par muzejrezervāta pieejamību, sniegtajiem pakalpojumiem, pasākumiem un citam aktivitātēm ir ļoti svarīga un tā ir pieejama: internetvietnēs www.turaida-muzejs.lv, www.1188.lv, www.viss.lv, www.infolapas.lv un citās muzeja darbībai saistošās internetvietnēs, kā arī sociālajos tīklos un muzejrezervāta Apmeklētāju centrā izvietotajā vizuālajā informācijā, ceļvežos, reklāmas bukletos, radio un TV u.c.
- ▣ Tīmekļvietne <https://www.turaida-muzejs.lv/> nodrošina visa veida informāciju par muzejrezervātu, tā piedāvājumu. Tajā atrodama informācija par muzejrezervāta darbību, biļešu cenām, darba laiku ar tā darbību saistoši dokumenti, muzeja pakalpojumu piedāvājums dažādām mērķauditorijām u.c. Informācija ir pieejama latviešu, angļu valodā un pamatinformācija vēl 8 svešvalodās: vācu, franču, itāļu, igauņu, somu, lietuviešu, spāņu un poļu valodā. Mājaslapa regulāri tiek papildināta ar jaunāko informāciju par muzejrezervāta aktivitātēm un pasākumiem, sadaļā "Jaunami" 2023. gadā ievietotas 105 informācijas vienības (raksti) latviešu valodā. Mājaslapā tiek publicēti muzeja speciālistu sagatavotie pētnieciskie un informatīvie raksti par kultūrvēstures tēmām saistībā ar muzejrezervāta pētnieciskā darba virzieniem. 2023. gadā veikta tīmekļvietnes funkcionalitātes uzlabošana. Elektroniskā veidā tīmekļvietnes sadaļā e-Turaida interesentiem ir pieejamas 10 digitālās programmas, 18 virtuālas izstādes, 23 grāmatas digitālā veidā, t.sk. pārskata periodā izveidots Turaidas pils arheoloģiskās ekspedīcijas dalībnieku albums-grāmata (1976-2000), 28 video, virtuālā tūre, 2 digitalizēti seniespiedumi no muzeja krājuma grāmatu kolekcijas un krājuma elektroniskais katalogs. No tīmekļvietnes ir pieejams arī virtuālās komunikēšanas tīkls *TWITTER*, *Facebook*, *Vimeo*, *Instagram*, *Youtube*, kuros ir ziņas un fotoattēli par muzejrezervāta darba aktualitātēm un pasākumiem.
- ▣ Pārskata gadā tīmekļvietni <https://www.turaida-muzejs.lv/> apmeklējuši 87 tūkstoši cilvēki, t.sk. no jauna 43 tūkstoši. Tīmekļvietnē pieejamo sadaļu *e-Turaida* apmeklējuši 1,8 tūkstoši interesentu, krājuma datubāzi apmeklējuši 837 interesenti.
- ▣ Turpināts aktīvs darbs muzejrezervāta informācijas uzturēšanai sociālajos tīklos: *Facebook*, *Instagram*, *Twitter* u.c., kā arī informācija par muzejrezervāta piedāvājumu un tā pieejamību tiek nosūtīta arī uz citām muzeja darbībai saistošām interneta vietnēm. Virtuālās komunikēšanas tīklā *Facebook.com* ievadītas 308 ziņu vienības, no tām 106 ieraksti krājuma, ekspozīciju un muzejrezervāta ēku-pieminekļu popularizēšanu. *Facebook* un *Instagram* stāsti (story) -283 ieraksti, *Instagram* ievadītas 111 ziņu vienības, *Instagram Reel* ielikti 37 video, *Twitter.com* – ielikti 64 ieraksti, *Tik Tok* ielikti 44 video.
- ▣ Pārskata gadā *Facebook* sekotāju skaits ir 6754, salīdzinot ar 2022. gadu, tas ir palielinājies par 33 %. *Instagram* sekotāju skaits - 1261, salīdzinot ar 2022. gadu, tas ir palielinājies par 7 %. *Twitter*

sekotāju skaits - 1794. *Facebook* sasniegto cilvēku skaits – 347043, *Twitter* sasniegto cilvēku skaits - 12860, ar maksas reklāmu sasniegto cilvēku skaits - 143932, salīdzinot ar 2022. gadu, tas ir palielinājies trīs reizes.

- ▣ Tika publicēti informatīvie raksti un preses relīzes plašsaziņas līdzekļos, sniegtas intervijas un reklāmētas muzejrezervāta norises TV un radio.
- ▣ Sniegtas intervijas par muzeja pakalpojumu pieejamību un kultūras mantojuma saglabāšanas un popularizēšanas jautājumiem, ņemta dalība muzejrezervāta reklāmas veidošanā TV un radio, kā arī ņemta dalība sadarbības partneru projektos:
 - Dalība sižeta filmēšanā LTV 1 raidījumam “Vides fakti” par dabas daudzveidības saglabāšanu Turaidas muzejrezervātā.
 - Sadarbība ar Latvijas radio žurnālisti Ievu Puķi noorganizēti 3 sižeti radio par muzejrezervāta pasākumiem un noorisēm.
 - Filmēšanās sižetā TV3 raidījumam “900 sekundes” un stāstījums par Lībiešu vēsturi saistībā ar Siguldas novada teritoriju.
 - Sniegta informācija žurnālistam D. Ernštreitam par Gaujas lībiešu mantojuma pētniecību Turaidā un sadarbību lībiešu mantojuma popularizēšanā TV dokumentālās filmas vajadzībām.
 - Sniegta intervija Latvijas Radio 1 un Igaunijas TV 1 par ekspozīciju “Gaujas lībieši Latvijas kultūrvēsturē”.
 - Dalība Latvijas Radio 1 raidījumā “Grāmatai pa pēdām” par latviešu dzejnieku Juri Natanaēlu Ramani un par dzejnieka J. N. Ramaņa 280. dzimšanas dienai veltīto piemiņas pasākumu pie Krimuldas baznīcas un mācītājmājā.
- ▣ Muzejrezervāta piedāvājuma reklāmas un apmeklētāju piesaistes nolūkā:
 - Veikta muzejrezervāta piedāvājuma popularizēšana starptautiskajā tūrisma gadatirgū „Balttour 2023”, ņemot dalību Vidzemes tūrisma asociācijas stendā un piedaloties tūrisma izstādes darbseminārā un kontaktbiržā.
 - Noorganizēta dalība starptautiskajā tūrisma izstādē “Tourest 2023” Tallinā, Igaunijā, lai reklamētu un aicinātu Igaunijas ceļotājus apmeklēt muzejrezervātu, ka arī tika sniegta informācija par aktualitātēm, pasākumiem un mobilo lietotni, kas satur audiogidu pa Turaidas muzejrezervātu igauņu valodā.
 - Dalība starptautiskajā kontaktbiržā “Baltic Connecting” Tallinā, Igaunijā, reklamējot muzejrezervāta piedāvājumu Āzijas un Amerikas tūroperatoriem. Piedalīšanās starptautiskajā tūrisma forumā "Baltic Connecting 2023" bija lieliska iespēja Turaidas muzejrezervātam piesaistīt jaunus tūristus no tāliem tirgiem.
 - Noorganizēta dalība Latvijas Etnogrāfiskā Brīvdabas muzeja gadatirgū Vidzemes tūrisma asociācijas organizētajā informācijas stendā.
 - Izdots ceļvedis “Ekspozīcija “Ceļā uz Lavijas valsti.Klaušinieks.Saimnieks.Pilsonis”.
 - Iepriekšējos pārskata periodos izdotie reklāmas bukleti latviešu valodā un svešvalodās ir pieejami muzejrezervāta apmeklētāju centrā, kā arī izplatīti starptautiskajos tūrisma gadatirgos, Rīgas un citu Latvijas lielāko pilsētu tūrisma informācijas centros, izsniegti ārvalstu tūroperatoriem un žurnālistiem.
 - Uzturēta komunikācija ar skolotājiem un noorganizēta tikšanās par muzeja ekspozīciju un izglītojošos programmu piedāvājumu skolēniem un projektu “Latvijas skolas soma”. Sniegta informācija un novadītas ekskursijas individuālajiem un tūrisma uzņēmumu gidiem Informācijas dienas ietvaros.
 - Uzņemtas 4 ārvalstu žurnālistu, blogeru un 14 tūroperatoru grupas no dažādām pasaules valstīm,

4.2. Pasākumi sabiedrības viedokļa izziņāšanai par apmierinātību ar iestādes darbu

Muzeja bagātība un apliecinājums darba kvalitātei ir labvēlīga, sakopta vide, ekspozīcijas un daudzveidīgs piedāvājums, kas sekmē sabiedrības izglītošanu un rosina apmeklētājos radošumu un vēlmi kreatīvi pavadīt savu brīvo laiku, gūstot pozitīvas emocijas un jaunu informāciju.

Apmeklētāji ar savu ierašanos ir novērtējuši muzejrezervāta ekspozīciju un kultūrvides pievilcību, kvalitāti un pieejamību. Par kvalitatīvu darbu liecina ikviena muzejrezervāta darbinieka ieguldījums attīstības stratēģijas 2014-2023 īstenošanā, kā arī saņemtās atzinības un balvas:

- ▣ Saņemta Grāmatu izdevēju asociācijas balva ikgadējā grāmatu dizaina konkursā “Zelta Ābele 2023” kategorijā “Dokumentālā literatūra”: "Vienotā Vidzemes un ārzemju dārzkopība. 1684. gadā Rīgā izdotās grāmatas faksimilizdevums un kultūrvēsturiskais konteksts. Georga Holīka grāmatiņa par dārzkopību " Vereinigter Liff- und Aus- Ländischer Garten-Bau"
- ▣ Muzeja galvenā speciāliste - vēsturniece A.Jurkāne saņēma Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes Pateicības rakstu par nozīmīgu ieguldījumu Latvijas kultūras mantojuma aizsardzības sistēmas attīstībā un kultūras vērtību saglabāšanā.

4.3. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Turpināta sadarbība un saziņa ar Latvijas un ārvalstu nevalstiskām organizācijām, ar kurām savstarpējās sadarbības rezultātā īsteno abpusēji izdevīgus projektus un citas aktivitātes, kā arī aktualizē un sekmē dabas un kultūras mantojuma saglabāšanu. Tās ir: Latvijas Muzeju biedrība, Dabas un pieminekļu aizsardzības biedrība, Latvijas Piļu un muižu asociācija, Baltijas muzeoloģijas veicināšanas biedrība, Baltijas jūras reģiona piļu muzeju asociācija, Baltijas jūras reģiona piļu pētnieku asociācija, Latvijas Profesionālo gidu asociācija, Vidzemes tūrisma asociācija, Gaujas nacionālā parka tūrisma biedrības klasterī “Enter Gauja” u.c.

- ▣ **Ar Turaidas muzejrezervāta Atbalsta biedrības atbalstu** tika risināti dažādi juridiski jautājumi, saņemta palīdzība dokumentu sagatavošanā. Veikta informācijas apmaiņa par sadarbības sekmēšanu kultūras pieminekļu un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas jautājumos, lai sabiedrības interesēs nodrošinātu nacionālo vērtību saglabāšanu nākamajām paaudzēm.
- ▣ **Turpināta sadarbība ar Turaidas ev. luterisko draudzi** un ņemta daļība projektā “Glika ozoli”, kuru Latvijas Evaņģēliski luteriskā Baznīca īstenoja Reformācijai Latvijā-500 un LELB-100 jubilejas gadā un muzejrezervāta teritorijā netālu no Turaidas baznīcas tika iestādīts ozols, kā arī risināti jautājumi saistībā ar draudzes norišu organizēšanu Turaidas baznīcā, lai sekmētu vispārcilvēcisko vērtību uzturēšanu un ekspozīcijas “Turaidas baznīcas un draudzes vēsture” pieejamību. Līdzdalība filmas “Svārstības” apspriešanā un diskusijā par sieviešu ordināciju Latvijā, par Turaidas draudzes bijušo mācītāju Vairu Bitēnu, sagatvots, stāstījums par Turaidas ev. luteriskās draudzes atjaunošanu 20.gs.80.gadu beigās.
- ▣ **Turpināta sadarbība ar Krimuldas ev. luterisko draudzi** par Krimuldas baznīcas apkārtnes kā kultūrvietas uzturēšanu, risinājuma meklējumi, lai saglabātu iepriekš izveidoto labirintu, diskusija, risinājuma un pamatojuma meklējumi un viedokļu sagatavošana rakstiskam pamatojumam par iepriekš paveiktā saglabāšanu.

5. NĀKAMĀ GADA PLĀNOTIE PASĀKUMI

Muzejrezervāts savu darbību 2024. gadā plāno atbilstoši Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta Darbības un attīstības stratēģijai 2024.–2028. gadam, kas 14.03.2024. saskaņota Kultūras ministrijā, un pieejamajiem finanšu resursiem, lai realizētu Krājuma, Pētniecības un ekspozīciju, Komunikācijas politikas, kā arī Pieminekļu un kultūrvides saglabāšanas pamatprincipus.

Darbības prioritātes un nozīmīgākie sasniedzamie rezultāti 2024. gadā:

1.prioritāte	Latvijas vēsturisko centru elementu izpēte un krājuma komplektēšana par kultūras un dabas pieminekļiem, kultūrvidi, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu Turaidas vēsturiskajā centrā Latvijas un Eiropas vēstures kontekstā, saglabājot pētniecību un uzkrātās zināšanas, kā arī vairojot Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma vērtību
--------------	---

Mērķtiecīgi veidot, dokumentēt un pētīt krājumu un ar to saistīto informāciju

- ☐ Turpināt krājuma digitalizāciju un uzlabot krājuma elektronisko datu bāzi, nodrošināta tās pieejamība muzejrezervāta tīmekļvietnē, sadaļā *eTuraida* un Nacionālajā muzeju kopkatalogā/ Digitālajā bibliotēkā

Turpināt pētniecības darbu 7 pamattēmu ietvaros, veikt iegūtās informācijas apkopošanu:

- ☐ Sateseles pilskalna arheoloģiskās izpētes pārskats (2005.–2006.)
- ☐ Vikmestes pilskalna arheoloģiskās izpētes pārskats (2023)
- ☐ Manuskripts grāmatai “Sateseles pils un zeme”
- ☐ Manuskripts “Tautasdziesma Dainu kalnā”
- ☐ Manuskripts katalogam „Turaidas pilī atrastās 13.–17. gs. militārās senlietas”
- ☐ Izpētes pārskats “Turaidas pils kaulu un būvkeramikas pētniecība”
- ☐ Ekspozīcijas plāns “Pils dzīvojamā telpa”
- ☐ Izstādes “Turaidas baznīca 20. gadsimta otrā puse” plāns.
- ☐ Izstādes “Baltijas ceļam 35” plāns
- ☐ Papildināt ekspozīcijas plānu “Turaidas Dāvids muzejā” ar tēmām “Dāvids dodas Krusta karos”. “Dāvida viduslaiku portrets”
- ☐ Digitāla programmas “Pils kultūrslāņa CV” plāns

2.prioritāte	Kultūras mantojuma, kultūrvēsturisko vērtību un kultūrvides saglabāšana, nodrošinot atbildīgu kultūras mantojuma un dabas mantojuma izmantošanu un stiprinot gatavību glābt mantojumu krīzes situācijās
---------------------	--

Nodrošināt krājuma saglabāšanai nepieciešamās telpas un infrastruktūru

- ☐ Iekārtot jaunu krājuma glabātuvi

Uzturēt un izmantot ēkas-pieminekļus atbilstoši muzejrezervāta mērķiem, veikt izpēti, izstrādāt projektus restaurācijai un konservācijai

- ☐ Vagara mājas atjaunošanas būvprojekta izstrāde
- ☐ Šveices mājas kompleksa atjaunošanas koncepcija
- ☐ Kaltes dakstiņu jumta remonts pēc negaisa postījumiem
- ☐ Turaidas pils pagalma ziemeļaustrumu stūra iekštelpas atjaunošana

Saglabāt un atjaunot dabas un kultūrvides vērtības, izstrādāt un realizēt projektu vēsturisko kompleksu vides identitātes atjaunošanai

- ☐ Pārvaldnieka jaunās dzīvojamās mājas vēsturiskais dārza atjaunošanas būvprojekta izstrāde

3.prioritāte	Kvalitatīvs un daudzveidīgs muzejrezervāta piedāvājums dažādām sabiedrības mērķgrupām, apmeklētāju apkalpošanas drošība un efektivitāte, kultūras mantojuma radoša interpretācija, nodrošinot ieņēmumu avotu paplašināšanu un pašu ieņēmumu stabilu pieaugumu
---------------------	--

Iekārtot jaunas ekspozīcijas un izstādes, izveidot jaunas digitālās programmas

- ☐ Ekspozīcijas “Turaidas Dāvids muzejā” 2. kārtā: stends un Infografika “Krusta kari Livonijā” (Dāvids dodas Krusta karos); izglītojoši un interaktīvi stendi: “Izvēlies Dāvidu par savu pavadoni Turaidas pilī”, Iepazīsti Turaidas vēsturi kopā ar Dāvidu”, “Dāvida viduslaiku portrets” – stendu makets un izgatavošana materiālā
- ☐ Izstāde “Turaidas baznīca 20. gadsimta otrā puse”
- ☐ Izstāde “Brīvības ceļš”

Organizēt konferences, seminārus un citus izglītojošus pasākumus

- ☐ Turaidas muzejrezervāta gadskārtējā zinātniski praktiskā konference
- ☐ Pavasara konference - Informācijas diena gidjiem
- ☐ Informācijas diena skolotājiem
- ☐ Turaidas pils 810gades pasākumu cikls
- ☐ Tematisko aktivitāšu cikls “Arheoloģija bērniem”
- ☐ Diskusija veltīta latviešu politiķa un publicista Miķeļa Valtera 150. dzimšanas dienai
- ☐ Diskusija par tēmu “Brīvība. Baltijas ceļam 35”.
- ☐ Ikgadējās Eiropas mantojuma dienu un Eiropas Arheoloģijas dienu pasākumi
- ☐ Uzsākt gatavot pasākumu ciklu 2025.gadam “Dainu kalnam – 40”

Veidot jaunas izglītojošas programmas skolām un mūžizglītībai

- ☐ Aizraujošā arheoloģija
- ☐ Jauno arheologu skola

Sagatavot un izdot publikācijas

- ☐ Grāmata “Sateseles pils un zeme”
- ☐ Kataloga „Turaidas pilī atrastās 13.–17. gs. militārās senlietas” manuskripts
- ☐ Turaidas muzejrezervāta kalendārs 2025. gadam “Dainu kalnam-40”

Pilnveidot muzejrezervāta tīmekļvietni, aktualizēt sociālo tīklu vizuālo identitāti u.c. digitālos risinājumus

- ☐ Atjaunot tīmekļvietni www.turaida-muzejs.lv
- ☐ Projekts “Turaidas muzejrezervāta vizuālās identitātes vadlīnijas un vizuālās identitātes stila grāmata”
- ☐ Papildināt Turaidas muzejrezervāta mobilo aplikāciju ar audiogidu ekspozīcijā “Pārvaldnieka vecā dzīvojamā māja”.

I.Mikanovska-Mikalovska
67971402
inta.mikanovska@turaida-muzejs.lv